Մասիս
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
43ՐԴ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 33 (2043) ՇԱԲԱԹ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 9, 2023
VOLUME 43, NO. 33 (2043) SATURDAY SEPTEMBER 9, 2023
Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի
MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

Ռուսաստանը Չի Պատրաստուիր Հեռանալու Հարաւային Կովկասէն. Փեսքով

Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Տմիթրի Փեսքով

Ռուսաստանի նախագահի մամուլի քարտուղար Տմիթրի Փեսքով յայտնած է, որ Ռուսաստանը չի պատրաստուիր հեռանալու Հարաւային Կովկասէն:

Փեսքով այս մասին խօսած է՝ արձագանգելով Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի այն յայտարարութեան, թէ տեսնում են, որ Ռուսաստանը իր կողմէ ձեռնարկուող կամ չձեռնարկուող քայլերուն բերումով ինք կը հեռանայ Հարաւային Կովկասի տարածաշրջանէն:

«Մենք խոր յարգանք կը տածենք վարչապետ Փաշինեանի նկատմամբ, կը գնահատենք անոր եւ նախագահ Փութինի աշխատանքային եւ շատ կառուցողական յարաբերութիւնները, բայց այդ թեզերուն հետ չենք կրնար համաձայնիլ: Ռուսաստանը որեւէ տեղ երթալու չի պատրաստուիր: Ռուսաստանը կը շարունակէ հետեւողական, շատ կարեւոր դեր խաղալ իրավիճակի կայունացման եւ հակամարտութեան վերացման գործին մէջ: Այս ծիրին մէջ կարեւոր է տարածաշրջանի բոլոր պետութիւններուն յանձնառութիւնը Լեռնային Ղարաբաղի հարցով եռակողմ յայտարարութիւններուն: Նոր իրադարձութիւններ եղած են, որոնք որոշակիօրէն փոխած են իրավիճակը, սակայն այդ չի նշանակեր, թէ Ռուսաստանը ինչ-որ կերպ կը շեղի իր գործունէութենէն», ըսած է ան:

Ռուսիոյ նախագահի մամուլի քարտուղարին խօսքով՝ Ռուսաստանը պիտի շարունակէ տանիլ Հարաւային Կովկասի մէջ, մասնաւորապէս Լեռնային Ղարաբաղի մէջ անվտանգութեան երաշխաւորի դերը:

Փեսքով նաեւ նշած է, որ Ռուսիոյ մէջ աւելի շատ հայեր կ՚ապրին, քան Հայաստանի մէջ, որոնք իրենց ներդրումը ունին Ռուսաստանի զարգացման գործին մէջ:

Ան նաեւ յիշեցուցած է, որ Երեւանը կը մասնակցի համարկման գործընթացներուն, որոնց շնորհիւ «Հայաստանը ԱՊՀ-ի մէջ ախոյեան դարձած է զարգացման քայլերով»:

Ատրպէյճանի Նպատակը Լեռնային Ղարաբաղը Հայաթափելն է Հիմնազուրկ Են ԼՂ-ի Հիմնախնդրի Յանգուցալուծուած Ըլլալու Մասին Բոլոր Յայտարարութիւնները. Փաշինեան

Շաբաթավերջին իր ունեցած երկու ելոյթներով Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան անդրադարձաւ Լեռնային Ղարաբաղի եւ տարածաշրջանային հարցերուն:

Հայաստանը կ՚ակնկալէ, որ միջազգային հանրութիւնը ջանքեր կը գործադրէ՝ թոյլ չտալու Լեռնային Ղարաբաղի մէջ ցեղային զտումներու քաղաքականութեան իրականացումը, Արցախի անկախութեան հռչակագրի ընդունման օրուայ առիթով տարածած իր ուղերձին մէջ յայտարարեց Հայաստանի վարչապետը:

Փաշինեան շեշտեց որ, Ղարաբաղի ժողովուրդը ցեղային զտման առջեւ կանգնած է Լաչինի միջանցքի շրջափակման, առաջին անհրաժեշտութեան սննդամթերքի, գազի եւ ելեկտրականութեան մատակարարումներու Դադարեցման պատճառով:

«Ցանկանում եմ եւս մէկ անգամ ընդգծել՝ հիմնազուրկ են Լեռնային Ղարաբաղի՝ որպէս տարածքային միաւոր գոյութիւն չունենալու եւ Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդրի յանգուցալուծուած լինելու մասին բոլոր յայտարարութիւնները, քանի դեռ անբեկանելիօրէն հասցեագրուած չեն ԼՂ հայութեան անվտանգութեան եւ իրաւունքներու պաշտպանութեան խնդիրները», - յայտարարեց վարչապետը:

Փաշինեանի խօսքով՝ Հայաստանը, Լեռնային Ղարաբաղը եւ

Փաշինեան իտալական «La Repubblica» թերթին հետ հարցազրոյցի ընթացքին

միջազգային հանրութիւնը յստակ կ՚արձանագրեն, որ հակամարտութեան համապարփակ ու երկարատեւ կարգաւորումը պէտք է տեղի ունենայ բացառապէս խաղաղ գործընթացի, այդ շարքին՝ միջազգային գործընթացի ներքեւ՝ Պաքու-Ստեփանակերտ երկխօսութեան միջոցով:

«Այսօր մենք մեր գնահատանքի խօսքն ենք ասում Լեռնային Ղարաբաղի մեր բոլոր հայրենակիցներին, եւ մեր խնդիրն է՝ խաղաղ, քաղաքակիրթ միջոցներով, բանակցային եղանակով ապահովել խաղաղ ապրելու եւ արարելու նրա անօտարելի իրաւունքը», - ըսաւ Փաշինեան:

Փաշինեանի Լեռնային Ղարաբաղի անկախութեան հռչակագրին նուիրուած ուղերձին Պաքուն արձագանքեց ըսելով թէ, Հայաստանի վարչապետը կասկածի տակ դրած է Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնը:

«Մենք վճռականօրէն կը քննադատենք եւ կը մերժենք Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի՝ 2023 թուականի Սեպտեմբերի 2-ին հրապարակուած ուղերձը, որը Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութեան եւ ինքնիշխանութեան հանդէպ ունեցած պահանջներու, ինչպէս նաեւ Ատրպէյճանի ղարաբաղեան տարածաշրջանին մէջ անջատողականութեան խրախուսման հերթական վկայութիւնն է», - ըսուած է Ատրպէյճանի Արտաքին Գործոց Նախարարութեան յայտարարութեան մէջ:

Իտալական «La Repubblica» Թերթին Հետ Հարցազրոյցը

Ատրպէյճանի նպատակը Լեռնային Ղարաբաղը հայաթափելն է, եւ այդ է պատճառը, որ, ըստ էութեան, արհեստական մարդասիրական ճգնաժամ ստեղծուած է՝ Լաչինի միջանցքը ապօրինի արգելափակելու միջոցով, յայտնեց Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանը իտալական «La Repubblica» թերթին հետ հարցազրոյցին:

Ընդգծելով, որ Ատրպէյճանը չի կատարեր Արդարադատութեան Միջազգային Դատարանին Փետրուարի 22-ին կայացուցած որոշումը, որ վերահաստատուած է Յուլիս 6-ին, Փաշինեան նշեց, որ այդ կու գայ վկայելու նաեւ «միջազգային իրաւակարգի ճգնաժամի մասին, որովհետեւ, եթէ դատարանի պարտադիր իրաւական ուժ ունեցող որոշումը չի կայացուիր, նման

Շար.ը էջ 5

Գոնկրէսի Մարդու Իրաւունքներու Յանձնաժողովի՝ ԼՂ Հարցով Նիստին Պիտի Մասնակցի Լուիս Մորենօ Օքամփօն

ԱՄՆ Գոնկրէսի Մարդու Իրաւունքներու Յանձնաժողովը պիտի քննարկէ իրավիճակը Լեռնային Ղարաբաղի մէջ՝ Լաչինի միջանցքի արգելափակման հետեւանքով:

Լսումներուն հրաւիրուած է Միջազգային Քրէական Դատարանի նախկին դատախազ Լուիս Մորենօ Օքամփօն, որուն զեկոյցը մէջբերած է Ներկայացուցիչներու Տան յանձնաժողովը:

Միջազգային Քրէական Դատարանի նախկին դատախազ Լուիս Մորենօ Օքամփօն Օգոստոս 7-ին հրապարակած է փորձագիտական եզրակացութիւն՝ նշելով, որ ««ողջամիտ հիմք կայ պնդելու, որ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ բնակող հայերուն նկատմամբ այժմ ցեղասպանութիւն կ՚իրականացուի:

Լսումներու երկրորդ բանախօսն է Գոլումպիայի համալսարանի՝ «Վայրագութիւններ Արցախի մէջ» հետազօտական ծրագրի ղեկավար, փրոֆեսոր Տէյվիտ Ֆիլիփսը:

Լսումները բաց պիտի ըլլան

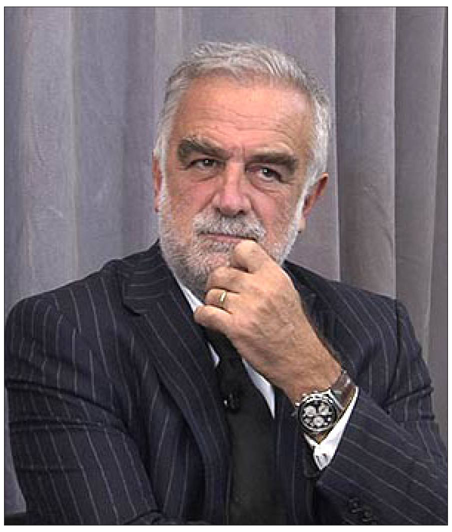

Միջազգային Քրէական Դատարանի նախկին դատախազ Լուիս Մորենօ Օքամփօ

Գոնկրէսի անդամներու, Գոնկրէսի աշխատակազմի, շահագրգիռ հանրութեան եւ լրատուամիջոցներու համար: Լսումները ուղիղ պիտի հեռարձակուին Յանձնաժողովի կայքով:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Արցախի Փրկութեան Ծրագրի Փոխարէն՝ Կենացներ, Երգեր եւ Ատելութեամբ Լի՝ Վրէժի Կոչեր

Յ.Մ.

Արցախի անկախութեան տարեդարձին առթիւ ՀՅԴ-ի հրաւիրած հանրահաւաքը, ինչպէս կանխատեսւում էր, «Արցախ» բառը հոլովելով, Արցախում ստեղծուած իրավիճակը շահարկելով, օրուայ խորհուրդը պատրուակ օգտագործելով ՀՀ-ում իշխանափոխութեան հարցը նորից օրակարգ բերելն էր: Յատկանշական է, որ ռուս-ատրպէյճանական համատեղ օպերացիայի հետեւանքով հումանիտար աղէտի գօտու վերածուած Արցախի փրկութեան համար որեւէ կոնկրէտ ծրագիր, ճանապարհային քարտէզ այդպէս էլ չհնչեց հանրահաւաքում ելոյթ ունեցած արցախասէրների կողմից:

Հանրահաւաքի կազմակերպիչները, մինչդեռ, հոգացել էին, որ միջոցառման ժամանակ հնչեն իշխանութեան նկատմամբ ակնյայտօրէն ատելութեամբ լցած ու վրէժի կոչող ելոյթներ: 44-օրեայ պատերազմում զոհուած զինուորներից մէկի՝ Վաչագան Մանուկեանի հայրը՝ Խաչիկ Մանուկեանն, օրինակ, առաջարկեցգ «ՔՊ-իստներին տանք, Արցախն ու Հայաստանը պահենք: Եւ ինչքան շուտ տանք, էնքան մենք յաջողութիւններ շուտ ենք ունենալու»: Նրա այս՝ «փրկութեան ծրագիրը» «այո»-ներով ու ծափահարութիւններով ընդունեցին հանրահաւաքի մասնակիցների կողմից, որոնց թւում էին նաեւ ՀՀ նախկին նախագահներ Սերժ Սարգսեանն ու Ռոբերտ Քոչարեանը: Ի դէպ, մինչեւ հանրահաւաքի մեկնարկը Սերժ Սարգսեանը կրկին յայտնեց իր հաւատարմութիւնը իշխանափոխութեան օրակարգին, շարունակեց պահանջել, որ Նիկոլ Փաշինեանը հրաժարական տայ: Նախկին նախագահը, սակայն, մէկ պարզ ու շատ կարեւոր հարցի՝ ին՞չ լուծում էք առաջարկում ստեղծուած իրավիճակում՝ այդպէս էլ յօդաբաշխ պատասխան չտուեց՝ ցրելով լրագրողի հարցըգ «մամուլ նայու՞մ էք դուք, ես դրա մասին բազմաթիւ անգամ ասել եմ, հիմա կրկնեմ, ին՞չ ասեմ, պտի փոխուի Հայաստանի ղեկավարութիւնը, եւ դրանից յետոյ ամէն ինչ կ'ընկնի իրայ տեղը»: Արդ, որ՞ն է ՀՀ մերժուած նախագահի եւ ռեւանշիստ միւս ընդդիմադիր գործիչների «լուծումը»գ ըստ էութեան՝ այն, ինչի մասին վերջիններս աղաղակում են 2018-ի յեղափոխութիւնից եւ մասնաւորապէս 44-օրեայ պատերազմից յետոյ՝ «Նիկոլ, հեռացիր, իշխանութիւնը տուր մեզ, կը գանք, մենք մեր իմացածով «սաղ կը քցենք տեղը», կամ, ինչպէս կ'ասէր ՀՀ երկրորդ նախագահը՝ «երկիրը նորից թարազուի կը բերենք»: Բայց թէ ինչն ինչպէս են պատրաստւում «տեղը գցել», եւ ամենակարեւորը՝ ումով, այդպէս էլ պարզ չի դառնում: Օրինակ, քիլլեր են վարձելու Ալիեւին լիկուիտացնե՞ն՝ ազատուելով դէստրուկտիւ բանակցողից եւ բանակցութիւնները սկսելով «սեփական կէտից», մահապարտների բրիկա՞տ են ուղարկելու Լաչինի միջանցքը բացելու համար՝ ստանձնելով այդ բրիկատի հրամանատարութիւնը, Պուտինին են բաշխելու ՀՀ ինքնիշխանութեան վերջին փշրանքնե՞րը, թ՞է դիմելու են այլմոլորակային քաղաքակրթութիւններին՝ ակնկալելով նրանց վերերկրային միջամտութիւնը Արցախի փրկութեան հարցում:

Հանրահաւաքում իր մտքի գոհարներով փայլատակեց մէկ այլ ընդդիմադիր գործիչ՝ ՀՓՇ-ի չկայացած վարչապետ Վազգէն Մանուկեանը, եւ, ինչպէս միշտ, մեղանչեց ճշմարտութեան ու բարոյականութեան առաջ: Նա նախ 120 հազար արցախցիների պայքարը համաշխարհային պատմութեան էջերում «ոսկի տառերով գրուելու արժանի» վարքագիծ համարեց, ապա դարձաւ ՀՀ իշխանութեան ցուցաբերած վարքագծին եւ, թող ներուի ասել՝ բարբաջեցգ «իսկ ինչ է այդ ժամանակ յայտարարում ՀՀ ղեկավարութիւնը, պարզ բան՝ Ղարաբաղը թողնենք, խաղաղ ապրենք: Դա ոչ միայն բարոյական, քաղաքական, ազգային տեսակէտից սխալ է, դա սխալ է ի սկզբանէ, որովհետեւ Ատրպէյճանի ծրագիրը պահանջում է երկուսի ոչնչացումը, չարի վերջը, յիմար կկուի պատմութիւն:

Արցախի այս պահուածքը բերեց նրան, որ հիմա ամբողջ աշխարհը հետաքրքրւում է Արցախով: Քո հետ խօսում են, հաշուի են նստում, եթէ դու քեզ ամուր, յամառ ես պահում: Հիմա քանի որ այդպիսի վիճակ է, նոր բան է Նիկոլը մտածել, ասում է՝ մենք պէտք ա անենք համաշխարհայինգգ ինչ- որ միջազգային կառոյցներ, որոնք կ'ապահովեն Արցախի բնակչութեան անվտանգութիւնը: Սուտ է ասում, չկայ այդպիսի բան, ռուսական բանակը այնտեղ կանգնած է, այդ խնդիրը չի կարողանում լուծել, ֆրանսիացիները չեն կարողանում բեռներն անցկացնել, էդ ո՞նց է էդ խնդիրը միջազգային կարգով լուծւում, դա անլուծելի խնդիր է»:

Վազգէն Մանուկեանը, փաստօրէն, Արցախի հարցի վերաբերեալ ՀՀ դիրքորոշման մասին տեղեկացուած չէ, այլապէս վերոնշեալ կցկտուր նախադասութիւնը չէր արտածի: «Միջազգային, համաշխարհային կառոյցներ» ասելով, ենթադրում ենք, նկատի ունի միջնորդ երկրների առաջարկը Պաքու-Ստեփանակերտ երկխօսութեան մասին, որի առնչութեամբ ՀՀ կառավարութիւնն իր հերթին առաջարկում է՝ երկխօսութիւնը պէտք է տեղի ունենայ միջազգային մեխանիզմի կիրառմամբ, միջազգային դերակատարների երաշխաւորութեամբ: Եթէ այս պարզ եւ լեգիտիմ առաջարկի էութիւնը Վազգէն Մանուկեանի պէս խորաթափանց գործիչը ի վիճակի չէ ըմբռնել, ապա լաւ կ'անի դադարի զբաղուել դաւադրապաշտական մտավարժանքներով, յատկապէս՝ հանրահաւաքների հարթակներից, դրանք Արցախին բացի վնասից հաստատ օգուտ չեն բերի: Երկրորդ՝ Մանուկեանին ուզում ենք յիշեցնել, որ ՀՀ իշխանութիւններն են միջազգային հարթակներում եւ կառոյցներում ներկայացնում եւ պաշտպանում Արցախի, 120 հազար արցախցիների անվտանգութեան եւ իրաւունքների հարցը, դիմում միջազգային դատական ատեաններին եւ հետամուտ լինում Արցախում ստեղծուած իրավիճակի հետեւողական միջազգայնացմանը: Իսկ ին՞չ են անում Մանուկեանն ու նրա միւս ընդդիմադիր գործիչները՝ բացի Երեւանի կենտրոնում միկրոֆոնների առաջ կտրիճ կտրելուց: Ոչին՛չ:

ՀՀ պաշտպանութեան նախկին նախարար Մանուկեանի մտքի յաջորդ փայլատակումը, որին արդէն

Շար.ը էջ 14

Զոհեր Դժբախտաբար Կային, Երբ Դեռ Չկար «Խաղաղութեան Օրակարգ»

ՅԱԿՈԲ ԲԱԴԱԼԵԱՆ

Սահմանային լարուածութիւնների հետեւանքով զոհեր ունենալու ցաւագին, ողբերգական իրողութիւնների հանդէպ հանրային արձագանքները, թէ՝ դրանք «խաղաղութեան օրակարգի զոհերն են», եւ այդօրինակ այլ «կապակցումները», թերեւս անհամարժէք են իրավիճակին ու խնդրի էութեանը: Անկասկած է, որ զգայական առումով այդօրինակ արձագանքները հասկանալի են, սակայն դրանք պրագմատիկ տեսանկիւնից կտրուած են իրականութիւնից եւ նաեւ չունեն իրականութիւն փոխելու դրական ազդեցութիւն: Դա ակնառու է դարձնում մի օրինակ, անցնող տասնամեակի օրինակը: 2013-14 թուականներից սկսած, Ատրպէյճանը վարում է ուժային շանտաժի, պարզապէս մարդասպանութեան քաղաքականութիւն, սահմանին, շփման գծում՝ զոհերի յանգեցնող ողբերգական միջադէպերը, դիվերսիաները, հրաձգութիւնները աւելի ու աւելի ինտենսիվանում էին, աւելի մեծանում էր բախումների տրամաչափը:

Մինչդեռ, Հայաստանի քաղաքական ղեկավարութիւնն այն ժամանակ ամենեւին «խաղաղութեան օրակարգի» նշանաբանով չէ, որ առաջնորդւում էր, թէեւ Հայաստանն ի հարկէ միշտ էլ արտայայտուել է խաղաղութեան, այլ ոչ պատերազմի դիրքից: Բայց, այն ժամանակ էլ պարբերաբար՝ զոհեր, վիրաւորներ: Պարզապէս, այն ժամանակ Հայաստանը յաղթանակած դիրքում էր, ինչը իր ազդեցութիւնն էր թողնում իրավիճակի հանդէպ հանրային ընկալումների եւ գնահատման վրայ: Այն ժամանակ զոհերի յանգեցրած միջադէպերը պատճառում էին նոյնքան ցաւ, բայց միաժամանակ ընկալւում էր, որ տղաները զոհւում են յաղթանակը պահելու համար, ու քանի դեռ յաղթանակը կար՝ որոշակիօրէն մեղմում էր կորստի ցաւը, բթացնում այն: Այսինքն, կար որոշակի թէ զգայական, թէ նաեւ ի հարկէ ռացիոնալ տրամաբանութեամբ կառուցուող ընկալման մի առանցք:

Այդպիսով, խնդիրը «խաղաղութեան օրակարգը» չէ, այլ գլխիվայր շրջուած իրավիճակը եւ ուժերի նոր բալանսը: Եթէ Հայաստանի քաղաքական ղեկավարութիւնը յայտարարի, թէ չունի ոչ մի խաղաղութեան օրակարգ էլ, միեւնոյն է, Ատրպէյճանը շարունակելու է նոյն կերպ, եւ թերեւս աւելի անկաշկանդ: Որովհետեւ, Ատրպէյճանի համար ուժային բախումը ուժերի անհաւասարակշռութիւնը առաւել լեգիտիմ օգտագործելու ամենապատեհ առիթն է: Հետեւաբար, եթէ չկայ «խաղաղութեան օրակարգ», դա չի նշանակում, թէ չկան, չեն լինելու զոհեր: Առաւել եւս, որ ատրպէյճանական կողմի զոհերը Ալիեւի համար երբեք էլ չեն եղել առանձնապէս մտահոգութեան առարկայ, մարդկային կեանքը նրա համար՝ ինչպէս եւ բոլոր բռնապետների եւ խաների համար, չի ունեցել էական արժէք: Նա փակել է «ռազմաճակատը» ատրպէյճանական հանրութեան համար եւ գործում է ըստ քաղաքական հայեցողութեան:

Ըստ այդմ, խնդրի նուազագոյն լուծումը ուժերի հաւասարակշռութիւնն է, բայց այդ միջոցով ոչ թէ զոհերից խուսափելու պատրանքով, այլ դիւանագիտական այնպիսի ռեժիմի գալու հաշուարկով, որը կ'ապահովի հաւասարակշռուած խաղաղութիւն ենթադրող համաձայնութիւններ: Ցաւօք սրտի, միջազգային իրավիճակն այսօր այնպիսին է, որ չկայ այդօրինակ խաղաղութեան հեռան-

Շար.ը էջ 14

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ
ԳՐԻԳՈՐ ԽՈՏԱՆԵԱՆ

ՎԱՐԻՉ ՏՆՕՐԷՆ
ՎԱՀԷ ԱՋԱՊԱՀԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of **the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA**
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, $100.00 (First Class)
Canada $125.00 (Air Mail)
Overseas $250.00 (Air Mail).
All payments must be made in
US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ԼՈՒՐԵՐ

Յունուար-Յուլիսին Հայաստան Մուտք Գործած Ամենամեծ Թիւով Քաղաքացիները ՀՀ Քաղաքացիութիւն Ունեցողներն Են

Վիճակագրական կոմիտէն 2023թ. Յունուար-Յուլիս ամիսներու կտրուածքով ամփոփած է հիմնական ժողովրդագրական ցուցանիշներն ու ներկայացուցած է բնակչութեան բնական շարժի եւ ՍԷԿՏ համակարգով ստացուած սահմանային գրանցումներու վերաբերեալ նախնական տուեալները: Civic.am-ը Վիճակագրական կոմիտէի կայքէն տեղեկացաւ, որ 2023թ. Յունուար-Յուլիսին կենսունակութեան գործակիցը՝ ծնածներու եւ մահացածներու յարաբերակցութիւնը, կազմած է 141%, նախորդ տարուան նոյն ժամանակաշրջանին արձանագրուած 118.6 %-ի համեմատ:

Յունուար-Յուլիսին ծնած է 20.111 մարդ, մահացած՝ 14.265 մարդ: Համեմատութեան համար նշենք, որ նախորդ տարի՝ 2022-ի նոյն ժամանակահատուածին ծնած է 19.492 մարդ, մահացած՝ 16.435 մարդ: 2023թ. բացարձակ ցուցանիշի փոփոխութիւնը 2022-ին ծնածներու նկատմամբ կազմած է 103,2, մահացածներու նկատմամբ՝ 86,8 տոկոս: Բնական յաւելաճը 2023-ի Յունուար-Յուլիսին կազմած է 58463 մարդ՝ 2022-ի նոյն ժամանակաշրջանի համեմատ՝ 1,9 անգամ: Հաշուետու ժամանակաշրջանին արձանագրուած է ամուսնութեան 9.156, ամուսնալուծութեան՝ 2.590 դէպք:

2023թ. Յունուար-Յուլիսին ՀՀ մուտք գործած է 2.645.161, ելք կատարած է 2.606.902 մարդ: Ըստ քաղաքացիութեան երկրի՝ ՀՀ մուտք գործած ամենամեծ թիւով քաղաքացիները ՀՀ քաղաքացիութիւն ունեցողներն են՝ 1.049.587 մարդ, ՀՀ քաղաքացիութիւն ունեցող 1.086.338 մարդ ալ ելք կատարած է Յունուար-Յուլիսին: Հաշուետու ժամանակաշրջանին Ռուսիոյ քաղաքացիութիւն ունեցող 984.216 մարդ մուտք գործած է մեր երկիր, ելք կատարած է 939.820 մարդ, Վրաստանի քաղաքացիութիւն ունեցող 201.811 մարդ մուտք ունեցած է, ելք կատարած է 196.855-ը: Ըստ թուաքանակի մեծութեան՝ յաջորդիւ Իրանի, այնուհետեւ ԱՄՆ քաղաքացիներն են, ապաեւ՝ Ուքրանիոյ, Հնդկաստանի, Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Պելառուսիոյ, Մոլտովայի, Չինաստանի քաղաքացիութիւն ունեցող քաղաքացիները:

Մոսկուան Երեւանէն Պարզաբանում Խնդրած Է Հռոմի Կանոնադրութիւնը Խորհրդարանի Վաւերացման Ուղարկելու Քայլին Առնչութեամբ

Մոսկուան պարզաբանում խնդրած է Երեւանէն՝ Հայաստանի կառավարութեան կողմէ Հռոմի կանոնադրութիւնը խորհրդարանի վաւերացմանն ուղարկելու քայլին առնչութեամբ:

Այս մասին ճեպազրոյցին յայտնած է Ռուսիոյ Արտաքին Գործերու Նախարարութեան պաշտօնական ներկայացուցիչ Մարիա Զախարովան:

«Մենք այս հարցով արդէն պարզաբանում խնդրած ենք հայկական կողմէն եւ պիտի որոշենք մեր հետագայ քայլերը՝ ելլելով Երեւանի պատասխանին բովանդակութենէն», ըսած է Զախարովան:

Հայաստանի կառավարութիւնը Հռոմի կանոնադրութիւնը խորհրդարանի վաւերացման ուղարկած է Սեպտեմբեր 1-ին:

Հռոմի կանոնադրութիւնը վաւերացնելու միջոցով Հայաստանի կառավարութիւնը Ատրպէյճանին պատասխանատուութեան կանչելու հնարաւորութիւն կը տեսնէ:

Միջազգային Քրէական Դատարանը Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինը ձերբակալելու հրահանգ տուած է, ինչ որ կը նշանակէ, որ այն երկիրներուն մէջ, որոնք վաւերացուցած են Հռոմի կանոնադրութիւնը, Ռուսիոյ նախագահը կրնան ձերբակելել:

Պապիկեան Ներկայացուցած Է Պաշտպանութեան Բնագաւառին Մէջ Հայ-Հնդկական Համագործակցութեան Հեռանկարները

Օգոստոս 30-ին ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Սուրէն Պապիկեան ընդունած է Հայաստանի Հանրապետութիւն այցելած Հնդկաստանի ազգային պաշտպանական քոլեճի պատուիրակութիւնը:

Պատուիրակութեան ուղեկցած է նաեւ Հայաստանի մէջ Հնդկաստանի Հանրապետութեան արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Նիլաքշի Սահա Սինհան: Պաշտպանութեան նախարարը ողջունած է Հնդկաստանի ազգային պաշտպանական քոլեճի հրամանատար, զօրավար-լեյթենանթ Սուքրիթի Սինկհ Տահիյան եւ Հնդկաստանն ու այլ գործընկեր երկիրները ներկայացնող ունկնդիրները: Սուրէն Պապիկեանը բարձր գնահատած է Հայաստան այցելութեան նախաձեռնութիւնը՝ հաշուի առնելով պաշտպանական բնագաւառին մէջ հայ-հնդկական յարաբերութիւններու զարգացման ներկայիս ընթացքը:

ՀՀ պաշտպանութեան նախարար Սուրէն Պապիկեան

Հանդիպման ընթացքին պաշտպանութեան նախարարը ներկայացուցած է բանակին մէջ մեկնարկած բարեփոխումները եւ պաշտպանութեան բնագաւառին մէջ հայ-հնդկական համագործակցութեան ընթացքն ու հեռանկարները, ինչպէս նաեւ պատասխանած է պաշտպանական քոլեճի պատուիրակութեան՝ վերոնշեալ ոլորտներուն եւ տարածաշրջանային անվտանգութեան առնչուող հարցումներուն:

Ընդդիմութեան Հանրահաւաքին Ներկայ Եղած Է Շուրջ 10.500 Հոգի

Ընդդիմութեան հանրահաւաքի մաբակիցները «Ազատութեան» հրապարակին վրայ

Երկար դադարէ ետք, Շաբաթ երեկոյեան Երեւանի «Ազատութեան» հրապարակին վրայ տեղի ունեցաւ նախկին ռեժիմը ներկայացնող ընդդիմութեան հանրահաւաքը, որուն ներկայ եղան Ռոբերդ Քոչարեանը եւ Սերժ Սարգսեանը:

Ելոյթ ունեցողները խօսեցան Արցախի հարցի մասին՝ քննադատելով ներկայ իշխանութիւններու վարած քաղաքականութիւնը՝ միաժամանակ պահանջելով վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի հրաժարականը:

Ըստ Իրազեկ Քաղաքացիներու Միաւորումի հաշուարկներուն, հանրահաւաքին ներկայ եղած են շուրջ 10.500 հոգիներ:

44-Օրեայ Պատերազմին Ընթացքին Բարձրաստիճան Սպաները Պայմաններ Ստեղծած Են, Որպէսզի Ենթակայ Անձնակազմը Մարտի Ժամանակ Հրաժարի Զէնքով Գործելէ.

ՀՀ Քննչական կոմիտէի զինուորական քննչական գլխաւոր վարչութեան յատկապէս կարեւոր գործերու քննութեան վարչութեան մէջ քննուող քրէական վարոյթի նախաքննութեամբ պարզուած է, որ ՀՀ ՊՆ «N» բանակային զօրաբաժանումներէն մէկուն հրամանատարի տեղակալի պաշտօնը զբաղեցուցած, կոչումով գնդապետ բարձրաստիճան սպան, ՀՀ Զինուած Ուժերու ներքին ծառայութեան կանոնագիրքի, այլ ղեկավար նորմատիւ ակտերու դրոյթներու համաձայն հանդիսանալով պետ ենթակայ անձնակազմին համար, օժտուած ըլլալով կազմակերպական-տնօրինչական գործառոյթներով, ունենալով հրամաններ, կարգադրութիւններ տալու եւ անոնց կատարումը ապահովելու իրաւասութիւն, 2020 թուականի Սեպտեմբեր 27-ին ՀՀ կառավարութեան N 1586-Ն որոշմամբ յայտարարուած ռազմական դրութեան ժամանակ առանձնապէս ծանր յանցանք կատարելու մասին նախնական համաձայնութիւն ձեռք բերած է ՀՀ ՊՆ «N» զօրամասի հրամանատարի տեղակալի պաշտօնը զբաղեցուցած, կոչումով փոխգնդապետ բարձրաստիճան սպայի հետ: Համաձայնութիւնը կայացած է անոր մէջ, որպէսզի դիտաւորութեամբ պայմաններ ստեղծեն, որ ենթակայ անձնակազմը մարտի ժամանակ հրաժարի զէնքով գործելէ:

Փոխլրացնելով միմեանց գործողութիւնները, գործելով խումբի կազմին մէջ՝ վերջիններս 2020թ. Հոկտեմբեր 19-ին զօրամասի շտաբին մէջ ենթակայ երկու ստորաբաժանումներու հրամանատարներուն հրաման տուած են խուճապ տարածել զօրամասի զինուորներուն մէջ, որպէսզի մարտի ժամանակ զօրամասի զինուորները հրաժարին զէնքով գործելէ: Սակայն բարձրաստիճան սպաներու կամքէն անկախ հանգամանքներու մէջ այդ տեղի չէ ունեցած, քանի որ ենթակայ ստորաբաժանումներու հրամանատարները, հասկնալով տրուած հրամանին ապօրինի ըլլալը, այդ մասին ենթակայ զինուորներէն ոեւէ մէկուն չեն յայտնած:

ՀՀ ՊՆ «N» բանակային զօրաբաժնման հրամանատարի տեղակալի պաշտօնը զբաղեցուցած, կոչումով գնդապետ եւ «N» զօրամասի հրամանատարի տեղակալի պաշտօնը զբաղեցուցած, կոչումով փոխգնդապետ բարձրաստիճան սպաներուն մեղադրանք ներկայացուած է ՀՀ նախկին քրէական օրէնսգիրքի 35-380-րդ յօդուածի 2-րդ մասով (կը համապատասխանէ գործող ՀՀ քրէական օրէնսգիրքի 43-546-րդ յօդուածի 2-րդ մասին): Վերջիններուս նկատմամբ որպէս խափանման միջոց կիրառուած է կալանքը:

Յայտարարուած է նախաքննութեան աւարտ, վարոյթը մեղադրական եզրակացութեամբ ուղարկուած է հսկող դատախազին:

www.massispost.com

ԼՈՒՐԵՐ

Տրամաբանութիւն Չկայ Այն Պնդման Մէջ, Թէ ՀՀ Հակառուսական Գործիք Է. Ռուբինեան

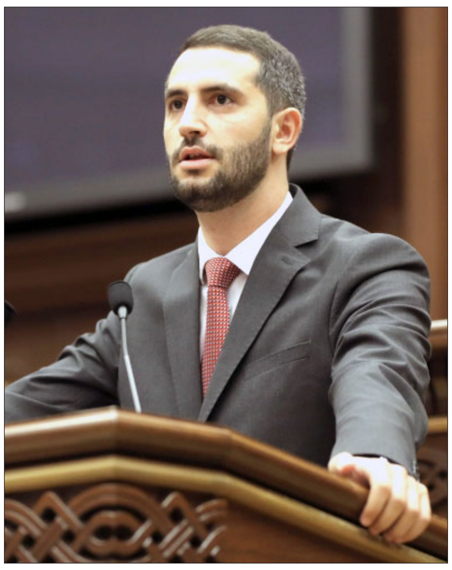

Ազգային ժողովի փոխնախագահի՝ Ռուբէն Ռուբինեան

«Ընդհանրապէս տրամաբանութիւն չկայ այն պնդման մէջ, թէ Հայաստանը հակառուսական գործիք է, չկայ որեւէ փաստ դրա մասին վկայող եւ չի կարող լինել որեւէ արժանահաւատ վերլուծութիւն»:

Այս մասին Հանրային հեռուստաընկերութեան եթերով ըսած է ՀՀ Ազգային ժողովի փոխնախագահ, Թուրքիոյ հետ բանակցութիւններուն ՀՀ ներկայացուցիչ Ռուբէն Ռուբինեանը:

Ան նկատած է, որ Հայաստանի Հանրապետութիւնը իրեն միշտ դուրս դրած է աշխարհաքաղաքական բախումներէ, այդ եղած է ե՛ւ 2018-էն առաջ, ե՛ւ յետոյ: Հայաստանի Հանրապետութիւնը իր բոլոր դաշնակցային պարտաւորութիւնները միշտ կատարած է:

Ռուբինեան նաեւ ըսած է՝ սխալ պնդում է, թէ Հայաստանը ԵՄ դիտորդական առաքելութիւնը գերադասած է ՀԱՊԿ առաքելութենէն:

«ԵՄ դիտորդների ժամանելու վերաբերեալ որոշումը կայացուել է 2022-ի Հոկտեմբերին՝ Փրակում քառակողմ հանդիպման ժամանակ, եւ այդ պահի դրութեամբ ՀԱՊԿ խաղաղապահների թեմա գոյութիւն չունէր: Դրանից առաջ կարճաժամկէտ առաքելութիւն եկել եւ գնացել էր: Այսինքն՝ մեր առջեւ երբեք դրուած չի եղել ընտրութիւն՝ ընտրել ԵՄ, կամ ՀԱՊԿ դիտորդների: ՀԱՊԿ դիտորդների թեման բացուել է դրանից յետոյ, եւ ՀԱՊԿ առաքելութիւնը նոյնպէս չի մերժուել: Հայաստանը ՀԱՊԿ անդամ է, երբ տեղի է ունեցել Հայաստանի վրայ յարձակում, Հայաստանը արդարացիօրէն ակնկալել է 2 բան, որ պիտի հաստատուի, որ ՀՀ ինքնիշխան տարածքի վրայ յարձակում է տեղի ունեցել, երկրորդը՝ դա պիտի դատապարտուի, եւ լաւ կը լինէր, որ աջակցութիւն էլ լինէր. իմ նշած 3 կէտերից ոչ մէկը տեղի չի ունեցել», ընդգծած է ԱԺ փոխխօսնակը:

Անդրադառնալով այն պնդումներուն, թէ փրակեան հանդիպումը պէտք էր չեղարկել՝ Ռուբինեան արձագանգած է. «Փրակեան հանդիպման ընթացքում ի՞նչ է եղել, որ պէտք է չեղարկել: Այդ պնդումը անում է ընդդիմութիւնը, այդ պնդումը արել է նաեւ ՌԴ ԱԳՆ-ն, թէ իբր Լաչինի միջանցքի ապօրինի շրջափակումն արդիւնք է Փրակում տեղի ունեցած պայմանաւորուածութեան, եւ նոյնն էլ ասում է ընդդիմութիւնը: Փրակում այն բանից յետոյ, երբ Սեպտեմբերին տեղի էր ունեցել ՀՀ ինքնիշխան տարածքի վրայ ատրպէյճանական յարձակումը, որը չէր դատապարտուել անգամ ՀԱՊԿ-ի կողմից, դրանից յետոյ Հայաստանի վարչապետը եւ Ատրպէյճանի նախագահը Փրակում արել են ընդամէնը մէկ բան, որը նոր բան չէ, վերահաստատել են, որ կողմերը 1991 թուականի Ալմաաթայի հռչակագրի հիման վրայ ճանաչում են միմեանց տարածքային ամբողջականութիւնը»:

Ըստ Ռուբինեանի՝ 2022 թուականի Հոկտեմբերին վերահաստատուած է այն, ինչ տեղի ունեցած է 1991 թուականին, եւ անոր միացած եւ ստորագրած են ե՛ւ Ռուսաստանը, ե՛ւ Ատրպէյճանը, ե՛ւ Հայաստանը. «Հետեւաբար Հոկտեմբերին վերահաստատուած բանը, որը տեղի էր ունեցել 30 տարի առաջ, չէր կարող լինէր պատրուակ Նոյեմբերի 9-ի յայտարարութեան ամրագրուած պարտականութիւնների չկատարման համար»:

Արայիկ Յարութիւնեան Կոչ Ըրած Է Սատարելու Արցախի Մէջ Ձեւաւորուող Նոր Իշխանութեան

Արցախի Հանրապետութեան նախագահ Արայիկ Յարութիւնեանը, որ հրաժարականի դիմում ներկայացուցած է Ազգային ժողով, Արցախի կառավարութեան անդամներուն եւ պետական կառավարման այլ մարմիններու, դատական համակարգի ղեկավար կազմին ներկայացուցած է նորանշանակ պետական նախարար Սամուէլ Շահրամանեանը: Այս մասին հաղորդագրութիւն տարածած է Արցախի նախագահի աշխատակազմը:

Երկրին ղեկավարը, շնորհակալութիւն հատնելով գործընկերներուն համատեղ աշխատանքի համար, ներկայացուցած է իր հրաժարականին դրդապատճառները:

Նշելով, որ մինչեւ Ազգային ժողովին կողմէ նոր նախագահի ընտրութիւնը շատ պատասխանատու ժամանակաշրջան է, Արայիկ Յարութիւնեանը շեշտած է, որ անոր յաղթահարումը եւ իրաւական ճանապարհով իշխանափոխութեան իրականացումը պետականութեան պահպանման համար կարեւոր նշանակութիւն ունին:

Արայիկ Յարութիւնեանը գործընկերներուն յորդորած է սթափօրէն գնահատել իրավիճակը եւ սատար կանգնիլ նոր ձեւաւորուող իշխանութեան՝ երկրին մէջ ստեղծուած մարդասիրական աղէտը յաղթահարելու, ներքին ու արտաքին հնարաւոր մարտահրաւէրները դիմակայելու հարցով:

Նախագահը շնորհակալութիւն յայտնած է նախկին պետական նախարար Գուրգէն Ներսիսեանին՝ երկրին համար բարդ ժամանակաընթացքին պետական կառավարման համակարգին մէջ պատասխանատուութիւն ստանձնելու համար, եւ Սամուէլ Շահրամանեանին՝ պատմական ծանր ժամանակաշրջանին պետական նախարարի պաշտօնը ստանձնելու առաջարկը ընդունելու համար:

Իրանը Երբեք Պիտի Չընդունի Տարածաշրջանին Մէջ Աշխարհաքաղաքական Փոփոխութիւնները. Ապտըլ Լահիյանը՝ Ֆիտանին

Հըսէյն Ամիր Ապտըլ Լահիան

Իրանի արտաքին գործերու նախարար Հըսէյն Ամիր Ապտըլ Լահիանը Թեհրանի մէջ համատեղ մամուլի ասուլիս ունեցած է իր թուրք գործընկեր Հաքան Ֆիտանի հետ:

Մամուլի ասուլիսին ընթացքին իրանցի նախարարը ըսած է, որ «այսօրուան հանդիպման ընթացքին երկու երկիրներու պատուիրակութիւններուն միջեւ ծաւալած են մանրամասն, բայց արդիւնաւէտ քննարկումներ երկկողմ համագործակցութեան բոլոր առումներով»:

Խօսելով կովկասեան տարածաշրջանին մասին՝ Ապտըլ Լահիանը ըսած է, որ եկած է ժամանակը թողելու լարուածութեան եւ հակամարտութիւններու շրջանը եւ յառաջ շարժիլ դէպի Կովկասի մէջ խաղաղութեան եւ համագործակցութեան շրջան»:

«Մենք կ'աջակցինք Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ պայմանաւորուածութիւններուն եւ երկխօսութիւններուն եւ երբեք պիտի չընդունինք տարածաշրջանին մէջ աշխարհաքաղաքական փոփոխութիւնները եւ տարածաշրջանին մէջ առկայ պատմական տարանցիկ ուղիներու սահմանափակումը», ըսած է ան:

Պէտք Է Ըսեն՝ Ժողովուրդ, Այլընտրանք Չկայ.. Բաբայեանը Այլ Տարբերակ Կ'առաջարկէ

«Միասնական Հայրենիք» կուսակցութեան ղեկավար Սամուէլ Բաբայեան

ԼՂ «Միասնական Հայրենիք» խորհրդարանական կուսակցութեան ղեկավար Սամուէլ Բաբայեանը կը պնդէ՝ ճիշդ չեն տարածուող տեղեկութիւնները այն մասին, թէ ինքն ու իր ղեկավարած կուսակցութիւնը կողմ են ատրպէյճանական առաջարկին, որ Արցախ մարդասիրական բեռներ պէտք է մտնեն Աղտամէն:

«Ազատութեան» հետ զրոյցին Բաբայեան նշած է՝ իրենց դիրքորոշումը այն է, որ փաթեթային լուծման ծիրին մէջ Արցախ միաժամանակ բեռներ մտնեն ե՛ւ Լաչինի միջանցքով, ե՛ւ Աղտամով: Բացի այդ, փաթեթին մէջ, ըստ Բաբայեանի, պէտք է նաեւ անդրադարձ ըլլայ Արցախի կարգավիճակի հարցին, այսինքն՝ պէտք է հասկնալ՝ դէպի ո՞ւր կ'երթան: Հակառակ պարագային քանի մը փոխադրակառք բեռ անցընելով՝ խնդիրը պիտի չլուծուի:

«Պէտք է փաթեթային լուծում տանք էս խնդրին: Ասենք, ոչ թէ մենակ Աղտամով մի երկու օրից յետոյ մեքենայ բերենք, յետոյ փակենք նորից, նորից ասենք՝ Լաչինից 10 մեքենայ ենք բաց թողել, դա ձեւ չի լուծման: Մեր տեսակէտը այդ նիստում յստակ ձեւակերպել ենք՝ ընդհանուր փաթեթային լուծում պէտք է ստանալ՝ մենք ո՞ւր ենք գնում, ի՞նչ ենք անում, լաւ, 10 մեքենայ էլ բերեցիր, հաց կերար, յետո՞յ, երկրորդ քայլն ի՞նչ ես անում», ըսած է Բաբայեան:

Հարցումին, թէ փաթեթին մէջ պէտք է նաեւ Արցախի կարգավիճակին հետ կապուած հա՞րց ըլլայ, Բաբայեանը պատասխանած է. «Բոլորը, ի հարկէ, գոնէ ընդհանուր սկզբունքներ պէտք է ձեւակերպել»:

Ճշդող հարցումին, թէ ատրպէյճանական կողմը անոր պիտի համաձայնի՞, Բաբայեան պատասխանած է. «Ես համարում եմ, որ այո,, համաձայնուելու է»:

Բաբայեանը յառաջիկային այս հարցերուն շուրջ հանրութեան պիտի ներկայացնէ շուրջ 20 կէտէ բաղկացած իրենց մօտեցումները, որոնք դեռ մշակման փուլին են:

94 Տարեկանին Մահացած Է Ողիմպիական Ախոյեան Ալպերթ Ազարեանը

Կեանքի 94-րդ տարուան մէջ կեանքէն հեռացած է հայ մարմնամարզիկ, ԽՍՀՄ մարմնամարզի վաստակաւոր վարպետ (1954), ՀԽՍՀ վաստակաւոր մարզիչ, ՀԽՍՀ մարմնակրթութեան եւ մարմնամարզի վաստակաւոր գործիչ Ալպերթ Ազարեանը:

Ան ՀՀ Ողիմպիական Կոմիտէի պատուաւոր նախագահն էր եւ ՀՀ մարմնամարզութեան ֆետերասիոնի նախագահը:

Մարմնամարզութեան միջազգային ֆետերասիոնի հաւաստագրման համաձայն՝ օղակներուն վրայ անոր կատարած վարժութիւններուն համալիրը պաշտօնապէս անուանակոչուած էր «Ազարեանական խաչ»:

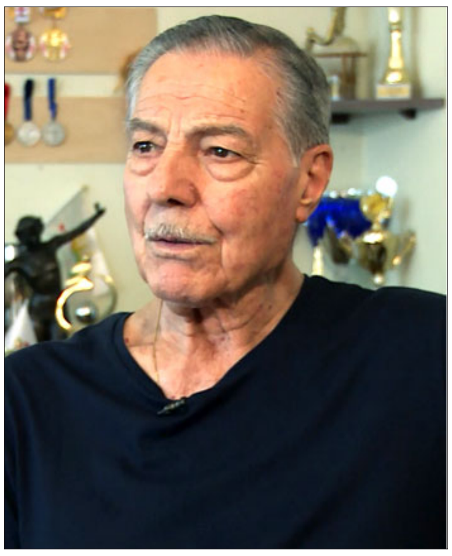

Ողիմպիական խաղերուախոյեան՝ Ալպերթ Ազարեան

Ալպերթ Ազարեանը ծնած է 1929 թուականին Գանձակի մէջ, արհեստաւորի ընտանիքի մէջ: 1939 թուականին ընտանիքը տեղափոխուած է Վանաձոր, իսկ 1947 թուականին՝ Երեւան: 1946 թուականէն զբաղած է մարմնամարզով՝ ըմբշամարտով եւ ծանրամարտով:

Ալպերթ Ազարեանը յաղթած է 1956 եւ 1960 թուականներու Ողիմպիական խաղերուն: Ան արժանացած է նաեւ Աշխարհի (1954, 1958), Եւրոպայի (1955), Ասիական խաղերու (1963) ախոյեանի կոչման:

Մասնակցած է մրցումներու աշխարհի 49 երկրի մէջ, նուաճած է 45 ոսկեայ, 42 արծաթեայ եւ 10 պրոնզէ մետալներ: ԽԱՀՄ ախոյեանութիւններուն մէջ 11 անգամ արժանացած է ախոյեանի կոչման:

2022 թուականի Դեկտեմբեր 1-ին Երեւանի մէջ Ալպերթ Ազարեանի անուան մարմնամարզութեան ողիմպիական հերթափոխի մանկապատանեկան մարզադպրոցի բակին մէջ բացուած է Ալպերթ Ազարեանի կիսանդրին:

1964 թուականին աւարտած է մարզական գործունէութիւնը՝ անցնելով աշխատանքի Երեւանի քաղաքային ժողովրդական կրթութեան վարչութեան ողիմպիական հերթափոխի մարմնամարզութեան մասնագիտացուած մարզադպրոցին մէջ որպէս տնօրէն: Անոր որդին՝ Էտուարտ Ազարեանը, նոյնպէս մարմնամարզիկ է, ողիմպիական ախոյեան:

Արտակ Բեգլարեանի Եւ Սերժ Թանքեանի Հետ «BBC»-ի Հարցազրոյցը Յարուցած Է Պաշտօնական Պաքուի Զայրոյթը

Արցախի նախկին պետական նախարար Արտակ Բեգլարեանի եւ ամերիկահայ երաժիշտ Սերժ Թանքեանի հետ «BBC»-ի հարցազրոյցը յարուցած է պաշտօնական Պաքուի զայրոյթը:

««BBC»-ն կը զբաղի միակողմանի եւ կողմնակալ, յարձակողական շահարկումներով, սուտի տարածմամբ»,- X-ի (նախկին Թուիթըր) իր էջով գրած է Ատրպէյճանի նախագահի խօսնակ Հիքմեթ Հաճիեւը:

«BBC»-ի Context հաղորդման ընթացքին Բեգլարեանն ու Թանքեանը պատմած են Լաչինի միջանցքի արգելափակման, Ալիեւի վարչակազմի գործողութիւններուն հետեւանքով Արցախի մէջ ստեղծուած մարդասիրական ճգնաժամին մասին:

Թանքեանը քննադատած է միջազգային հանրութիւնը՝ ռուսական ուժանիւթակիրները Ատրպէյճանի միջոցով ստանալու դիմաց Պաքուի գործողութիւններուն պատշաճ գնահատական չտալու, համարժէք գործողութիւններ չձեռնարկելու համար:

Ամերիկահայ երաժիշտը նաեւ Բրիտանիան մեղադրած է Պաքուի հետ ունեցած առեւտրային կապերու պատճառով լռելու համար:

Խօսքի ազատութեան առումով աշխարհի յետնապահներէն համարուող Ատրպէյճանի մէջ «BBC»-ի հաղորդումը, այդ շարքին՝ BBC-ի ատրպէյճանական ծառայութեան գործունէութիւնը քննադատած է նաեւ «Ատրպէյճանի մամուլի խորհուրդ» կազմակերպութիւնը:

Կառոյցին գնահատմամբ, այդ լրատուամիջոցը «ոչ-առարկայական նիւթեր եւ կանխակալ յայտարարութիւններ կ'ընէ»:

«Կա'մ այդ լրատուական-կառոյցը պէտք է ներողութիւն խնդրէ եւ յարգէ մեր երկրին տարածքային ամբողջականութիւնն ու ինքնիշխանութիւնը, կա'մ անոր գործունէութիւնը Ատրպէյճանի մէջ պէտք է դադրեցուի, հաւատարմագիրը չեղարկուի», կ'ըսուի ատրպէյճանցի լրագրողները միաւորող կազմակերպութեան յայտարարութեան մէջ:

Ատրպէյճանի Նպատակը Լեռնային Ղարաբաղը

Շարունակուած էջ 1-էն

հետեւութիւններ կրնան ըլլալ»:

Պատասխանելով ռուս խաղաղապահներուն վերաբերեալ հարցումին, Հայաստանի վարչապետը նշեց, որ այնպէս է, որ Ռուսաստանի Դաշնութեան խաղաղապահ ուժերը չեն կատարեր եռակողմ յայտարարութեամբ իրենց ստանձնած առաքելութիւնը:

«Սա լուրջ մտահոգութեան առիթ է: Եւ, ըստ էութեան, Լեռնային Ղարաբաղում ռուս խաղաղապահների ներկայութեան հիմնական նպատակներից մէկը հէնց քաղաքացիական հասարակութեան, քաղաքացիական բնակչութեան անվտանգութիւնն է: Տուեալ դէպքում անվտանգութիւնը, այդ թւում՝ ազատ տեղաշարժի իրաւունքը, չի ապահովւում, եւ դա խիստ մտահոգիչ փաստ է», յայտնեց Փաշինեան:

Պատասխանելով հարցումին, թէ ԼՂ վերահսկողութիւնը Ատրպէյճանին յանձնելը այն գինն է, որ պէտք է վճարուի խաղաղութեան համա՞ր, Հայաստանի վարչապետը ընդգծեց, որ այսօր Լեռնային Ղարաբաղի մէջ իրավիճակը կը վերահսկեն ԼՂ ընտրուած ներկայացուցիչները, եւ այնտեղ են նաեւ ռուս խաղաղապահները:

«Եթէ Հայաստանը եւ Ատրպէյճանը չճանչնան միմեանց տարածքային ամբողջականութիւնը Ալմաթիի հռչակագրի հիման վրայ, խաղաղութիւն երբեք պիտի չըլլայ»:

Լրագրողի հարցումին, թէ «ըստ Ձեզի, ի՞նչ երաշխիքներ կան, որ եթէ Լեռնային Ղարաբաղը անցնի Ատրպէյճանի վերահսկողութեան տակ, Ատրպէյճանը պիտի դադրեցնէ իր տարածքային պահանջները Հայաստանի Հանրապետութենէն», Նիկոլ Փաշինեան պատասխանեց. «Լեռնային Ղարաբաղի հայութեան իրաւունքներն ու անվտանգութիւնը պէտք է ապահովուած լինեն եւ երաշխիքներ լինեն»:

«Ինչ վերաբերում է միւս՝ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի տարածքային ամբողջականութիւնների ճանաչման հարցին, եթէ խաղաղութեան պայմանագիրն այդպիսի երաշխիքներ չունենայ իր մէջ, չստեղծի, այդ խաղաղութեան պայմանագիրը կը լինի անիմաստ», յայտնեց ան:

Պատասխանելով հայ-թրքական յարաբերութիւններուն վերաբերեալ հարցումին՝ վարչապետ Փաշինեան ընդգծեց. «Մենք չենք կապում եւ չենք ուզում կապել Հայաստան-Թուրքիա յարաբերութիւնները Հայաստան-Ատրպէյճան յարաբերութիւնների հետ»:

Ընդգծելով, որ հայկական կողմը կարեւոր կը համարէ Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններուն կարգաւորումը՝ Նիկոլ Փաշինեան ըսաւ. «Դա շատ կարեւոր հարց է Հայաստանի համար, եւ Անգարա կատարած իմ վերջին այցելութեան եւ Թուրքիայի նախագահի հետ իմ ունեցած շփումների արդիւնքում ես տպաւորութիւն ունեմ, որ Թուրքիայի համար էլ շատ կարեւոր է Հայաստանի հետ յարաբերութիւնների կարգաւորումը: Եւ կարծում եմ, որ այստեղ էլ կան հնարաւորութիւններ, ի հարկէ, կան նաեւ բարդութիւններ: Այդ բարդութիւնների մէջ է նաեւ Հայաստանի եւ Ատրպէյճանի միջեւ յարաբերութիւնների, ահա, այսպիսի որակը»:

Ֆրանսայի Տարածքային Իշխանութիւնները Մաքրոնին Կոչ Կ'ընեն ՄԱԿ-ին Մէջ Բանաձեւ Ներկայացնելու Լաչինի Միջանցքին Հարցով

Ֆրանսայի տարածքային իշխանութիւնները յայտարարութեամբ հանդէս եկած են ի աջակցութիւն Արցախի հայերուն. անոնք նախագահ Էմանուէլ Մաքրոնին կոչ կ'ընեն սեղմ ժամկէտներու մէջ հանդէս գալու ՄԱԿ-ի Անվտանգութեան Խորհուրդին մէջ բանաձեւ ներկայացնելու նախաձեռնութեամբ՝ պահանջելով Լաչինի միջանցքին անյապաղ եւ անվերապահ բացումը՝ մարդասիրական օգնութեան առաքումը եւ ապրանքներու ու մարդոց ազատ տեղաշարժը թոյլ տալու համար:

Յայտարարութիւնը, որ հրապարակած է Փարիզի քաղաքապետ Անն Իտալկօն X (նախկին Twitter) ընկերային ցանցին մէջ, շարունակութիւնն է մարդասիրական շարասիւնի միջոցով Արցախի ժողովուրդին հրատապ օգնութիւն հասցնելու նպատակով Իտալկոյի գլխաւորած պատուիրակութեան՝ Օգոստոս 29-31-ին Հայաստան եւ Լաչինի միջանցքի սկզբնամաս կատարած այցելութեան:

«Այս մտահոգիչ մարդասիրական իրավիճակէն զատ, պէտք է յարգուի 2020 թուականի վերջը ընդունուած համաձայնագրերով հաստատուած խաղաղութեան գործընթացը, ինչպէս նաեւ Արցախի հայերու ինքնորոշման իրաւունքի ճանաչումը, որ կը հանդիսանայ անոր գոյատեւման պարտադիր (sine qua non) պայման, այս իրավիճակին մէջ, երբ Ատրպէյճանը կը փորձէ թաքցնել իր ցեղասպան նկրտումները», ըսուած է յայտարարութեան մէջ:

Ինչո՞ւ Է Ձախողուել Ուկրաինական Կտրուկ Հակայարձակումը Ի՞նչ Սպասել

ԳՈՌ ՄԱԴՈՅԵԱՆ

Այլեւս կարելի է փաստել, որ Ուկրաինայի Զու հակայարձակումը ձախողուել է, եթէ այն դիտարկելու լինենք արագ ճեղքմամբ Մարիուպոլ դուրս գալու ու ռուսական »հարաւ« խմբաւորումը Ղրիմից կտրելու ռազմավարութեան նպատակով:

Ուկրաինական Զու հակայարձակումը, որի մասին ամիսներ շարունակ խօսւում էր, չի կարողանում արագ յաղթանակ կամ շօշափելի ռազմական յաջողութիւններ բերել ուկրաինական բանակին: Սպասուող բեկման փոխարէն Ուկրաինայի Զու-ն կռւում է Զապորոժիեի եւ Դոնեցկի շրջաններում իւրաքանչիւր կիլօմետրի վրայ եւ պաշտպանւում Լուգանսկի մարզում, որտեղ ռուսական բանակը նոյնիսկ այս վիճակում փորձում է հակայարձակուել՝ զգալիօրէն առանց յաջողութեան:

Վերջին շաբաթների ընթացքում հրապարակուել են բազմաթիւ վերլուծական յօդուածներ, որոնց հեղինակները փորձում են հասկանալ, թէ ինչ է կատարւում ռուս-ուկրաինական ռազմաճակատում, վերլուծել հակայարձակման դանդաղման կամ ձախողման պատճառներն ու ռազմա-քաղաքական հնարաւոր հետեւանքները նախ եւ առաջ Ուկրաինայի համար:

Ուկրաինական հակայարձակման դանդաղման կամ ձախողման պատճառների թւում փորձագէտները նշում են ռուսական բանակի լաւ պատրաստուած, եռագիծ պաշտպանութիւնը, ուկրաինական զօրքերի ոչ բաւարար պատրաստուածութիւնը, Ուկրաինայի Զու որոշակի զինատեսակների բացակայութիւնը, օդուժի թուլութիւնը, ինչպէս նաեւ բանակների անհամադրելի չափերը. այսինքն, Ուկրաինայի Զու եռակի թուային գերակայութեան բացակայութիւնը՝ որպէս յարձակուող կողմ:

Ուկրաինայի Զու հակայարձակման փուլերը

Ա. առաջին փուլում Ուկրաինայի Զու-ն ռուսական պաշտպանութիւնը ճեղքելու համար փորձել է լայնօրէն կիրառել զրահատեխնիկայ, սակայն հանդիպել է յամառ դիմադրութեան, եւ ճեղքումն աւելի դժուար է դարձել բազմաթիւ ականապատ դաշտերի, ուղղաթիռների եւ հրետանու կիրառման հետեւանքով: Որպէս արդիւնք, ռուսական պաշտպանական գծի արագ ճեղքում չի ստացուել:

Բ. երկրորդ փուլում Ուկրաինան փոխեց իր մարտավարութիւնը՝ կենտրոնանալով հրետանու վրայ եւ սկսելով մաշեցնել ռուսական ստորաբաժանումները: Այս մարտավարութիւնը հնարաւոր դարձաւ ուկրաինական հրետանու՝ աւելի մեծ հեռահարութեան եւ հրետանային գերճշգրիտ ռադարների՝ աւելի մեծ քանակի ու որակի շնորհիւ:

Գ. երրորդ փուլում ուկրաինացիները կրկին ակտիւացրել են յարձակողական գործողութիւնները: Առայժմ այս ակտիւացումը ճակատի բեկման չի բերել: Չնայած ուժեղացուած գրոհին, ուկրաինական ռեզերւների գործարկմանը՝ վճռական բեկում եւ ռուսական ճակատի ճեղքում այդպէս էլ չի եղել:

Որոնք են Ուկրաինայի Զու ուժեղ եւ թոյլ կողմերը

Թոյլ կողմեր

Ա. այն, որ յարձակումը, ամենայն հաւանականութեամբ, տեղի կունենայ Զապորոժիեի շրջանում՝ դէպի Ազովի ծովի ափ, քննարկուել է դեռ ձմռանը: Այս նպատակն այնքան պարզ էր, որ շատերը կարծում էին, որ արդիւնքում հարուածը կհասցվի Ռուսաստանի համար անսպասելի այլ վայրում: Յաջողութեան դէպքում Ուկրաինայի Զու-ն կը կարողանայ երկու մասի բաժանել ՌԴ Զու խմբաւորումը՝ բարդացնելով ռուսական զօրքերի դիրքերը Դնեպրի ձախ ափին՝ Խերսոնի մարզում, եւ, հաւանաբար, ստիպելով նրանց նահանջել Ղրիմ: 2022թ. դեկտեմբերին, Ռուսաստանն արդէն ակտիւօրէն ամրութիւններ էր կառուցում Զապորոժիեի շրջանում:

Բ. ժամանակի ու վերապատրաստման պակասը: Ուկրաինան կարող է համակցուած սպառազինութեան յարձակման գործողութիւններ իրականացնել վաշտի մակարդակով, բայց այն սկսում է քանդուել, երբ փորձում են հասնել գումարտակի մակարդակի: Մարտական համակարգման աշխատանքներն իրականացւում են առաւելագոյնը գումարտակի մակարդակով, եւ Ուկրաինայի Զու վերապատրաստումը արեւմտեան զօրակայաններում տեւում է ընդամէնը հինգ շաբաթ՝ ներառեալ անհատական պատրաստութիւնը, ինչն ակնյայտօրէն բաւարար չէ յարձակման լիարժէք պատրաստութեան համար:

Գ. ավիացիայի սուր պակաս: Չնայած այն հանգամանքին, որ Ուկրաինան դեռեւս ունի մարտական ինքնաթիռներ, դժուար է սա անուանել լայնածաւալ աւիացիոն աջակցութիւն: Ուկրաինայի Զու ուղղաթիռների եւ ինքնաթիռների բացակայութեան պատճառով ռուսական զօրքերը կարողացել են յաջողութեամբ կիրառել գրոհային ուղղաթիռներ, որոնք կարող են խոցել ուկրաինական զրահատեխնիկան եւ հակաօդային համակարգերը:

Ուժեղ կողմերը

Ա. ինչպէս նշում են շատ ռուսամէտ ռազմական բլոգերներ եւ փորձագէտներ, Ուկրաինայի զինուած ուժերը աւելի լաւ են յագեցած թուային ռադիօկայաններով եւ այլ համակարգերով, որոնք մեծացնում են տեղեկացվածութիւնը եւ զգալիօրէն արագացնում որոշումների կայացման գործընթացը զօրքերում:

Բ. ուկրաինայի զինուած ուժերի մէկ այլ տեխնիկական առաւելութիւնը հրետանային ռադարներն են, որոնք ուկրաինացիներին թոյլ են տալիս աւելի յաջող վարել հակամարտկոցային մարտեր:

Գ. յարձակման ժամանակ դրսեւորվել է ինժեներական տեխնիկայի անբաւարար քանակի խնդիրը, որը միշտ մեծ կորուստներ է կրում ինժեներական աշխատանքների ժամանակ՝ ականապատ դաշտեր եւ խոչընդոտներ յաղթահարելիս:

Դ. ուկրաինայի Զու առավելութիւններից մէկը, որի մասին շատ է խօսւում վերջին ամիսներին, արեւմտեան զէնքն ու ռազմական տեխնիկան է: Սակայն այս առաւելութիւնը որոշակի առումով նաեւ թուլութիւն է: Փաստն այն է, որ անձնակազմի կողմից տեխնոլոգիաների կիրառումը ժամանակ է պահանջում: Ցանկացած

Շար.ը էջ 14

Massis Weekly

Volume 43, No. 33 Saturday, September 9, 2023

Nikol Pashinyan: Armenia's Policy of Solely Relying on Russia to Guarantee Its Security Was a Strategic Mistake
Azerbaijan's Goal Is to Depopulate Nagorno Karabakh

YEREVAN -- Armenia's prime minister Nikol Pashinyan has said his country's policy of solely relying on Russia to guarantee its security was a strategic mistake because Moscow has been unable to deliver and is in the process of winding down its role in the wider region.

In an interview with Italian newspaper La Repubblica published on Sunday, Pashinyan accused Russia of failing to ensure Armenia's security in the face of aggression from neighbouring Azerbaijan.

Pashinyan suggested that Moscow, which has a defence pact with Armenia and a militray base there, did not regard his country as sufficiently pro-Russian and said he believed Russia was in the process of leaving the wider South Caucasus region.

Yerevan was therefore trying to diversify its security arrangements, he said, an apparent reference to its ties with the European Union and the United States and its attempts to forge closer ties with other countries in the region.

"Armenia's security architecture was 99.999% linked to Russia, including when it came to the procurement of arms and ammunition," Pashinyan told La Repubblica.

"But today we see that Russia itself is in need of weapons, arms and ammunition (for the war in Ukraine) and in this situation it's understandable that even if it wishes so, the Russian Federation cannot meet Armenia's security needs.

"This example should demonstrate to us that dependence on just one partner in security matters is a strategic mistake."

Azerbaijan's goal is to depopulate Nagorno Karabakh

Pashinyan also expressed serious concern over Russia's failure to implement its peacekeeping mission in Nagorno-Karabakh.

Pashinyan said that one of the main objectives of the presence of the Russian peacekeepers in Nagorno Karabakh was to ensure the security of the civilian population.

"In this case security involves the freedom of movement, and this right is not implemented, which is a matter of concern," Pashinyan said.

He warned that there will never be peace between Armenia and Azerbaijan if the two countries fail to recognize each other's territorial integrity on the basis of the Alma-Ata declaration.

Azerbaijan's goal is to depopulate Nagorno-Karabakh, and that is the reason why, in fact, an artificial humanitarian crisis has been created by illegally blocking the Lachin Corridor, Pashinyan stated.

"As a result of the closure of the Lachin Corridor since December, about 5,000 residents of Nagorno-Karabakh are unable to return, and approximately 30,000 residents of Nagorno-Karabakh

Continued on page 4

U.S., Armenian Militaries To Hold Joint Drills

YEREVAN -- The Armenian and U.S. militaries will start a joint exercise in Armenia on September 11, the Defense Ministry in Yerevan announced on Wednesday.

The Pentagon confirmed the information, with a U.S. military spokesperson telling Reuters that 85 U.S. soldiers and 175 Armenians will take part in the ten-day exercise codenamed Eagle Partner 2023. He said the Americans -- including members of the Kansas National Guard which has a 20-year-old training partnership with Armenia -- will be armed with rifles and will not be using heavy weaponry.

According to the Armenian Defense Ministry, the participating troops will practice taking "stabilization actions" during a joint peacekeeping operation in an imaginary conflict zone.

"The purpose of the exercise is to increase the level of interoperability of units participating in international peacekeeping missions ... to exchange best practices in command-and-control and tactical communication as well as to increase the readiness of the Armenian [peacekeeping] unit for the planned Operational Capabilities Concept evaluation by NATO," the ministry added in a statement.

The United States and Armenia are not known to have held a bilateral military exercise in the past.

The announcement of the Ar-

Continued on page 4

Armenia Expresses Concern Over Azerbaijani Troops Movements Along Its Border

YEREVAN — Azerbaijan is massing troops along its border with Armenia and the Nagorno-Karabakh line of contact in possible preparation for fresh military action, Armenian officials said on Wednesday.

Armen Grigoryan, the secretary of Armenia's Security Council, raised his government's concerns with the ambassadors of foreign states during a meeting in Yerevan.

According to his office, Grigoryan gave them "details of the Azerbaijani military buildup along the Karabakh line of contact and the Armenia-Azerbaijan border" and "stressed the importance of international partners' efforts to prevent possible Azerbaijani aggression."

A senior Armenian Defense Ministry official, Levon Ayvazyan, met with Yerevan-based foreign military attaches to brief them on the situation on the Armenian-Azerbaijani border. A ministry statement cited Ayvazyan as telling them that the Armenian army is taking "all necessary steps to prevent a further escalation of the situation." No other details were reported.

Karabakh Defense army stated late on Tuesday that large numbers of Azerbaijani soldiers and military hardware are massing at various sections of the line of contact. It released videos of the troop movements. The Azerbaijani Defense Ministry said afterwards that its troops are simply engaging in routine training.

Similar videos were circulated in recent days by Azerbaijani social media users. Azerbaijan's state security service on Wednesday warned them to stop doing that or face prosecution.

A European Union mission monitoring the ceasefire regime along Armenia's border with Azerbaijan said on Tuesday that it witnessed "increased tensions and crossfire" there for the last few days. "We reported on the situation to Brussels," added the mission.

Legendary Gymnastics Champion Albert Azaryan Dies Aged 94

YEREVAN — Albert Azaryan, the Armenian gymnast and Olympic Champion, has passed away at the age of 94, as announced by Gagik Vanoyan, the President of the Gymnastics Federation of Armenia.

Albert Azaryan was renowned as the first "lord of the rings," achieving unparalleled dominance in that gymnastic event. He secured gold medals in the rings at both the 1956 and 1960 Olympics, as well as at the 1954 and 1958 World Championships, and the 1955 European Championships. Additionally, he earned several more medals in team events.

Perhaps his most significant contribution is the "Azaryan cross," a move in which the gymnast extends his arms out straight while hanging, resembling a crucifix. Azaryan was the pioneer of this maneuver, which was subsequently named after him.

Albert's son, Eduard, also pursued gymnastics and attained a gold medal with the Soviet team during the 1980 Games. In 2004, Armenia paid

tribute to Azaryan by granting him the honor of carrying the country's flag during the opening ceremonies, a remarkable recognition that occurred 44 years after his last Olympic appearance.

Prime Minister Nikol Pashinyan has sent a condolence message on the death of the legendary gymnast Albert Azaryan.

40 Ecumenical Leaders Urge U.S. President to Act for Artsakh

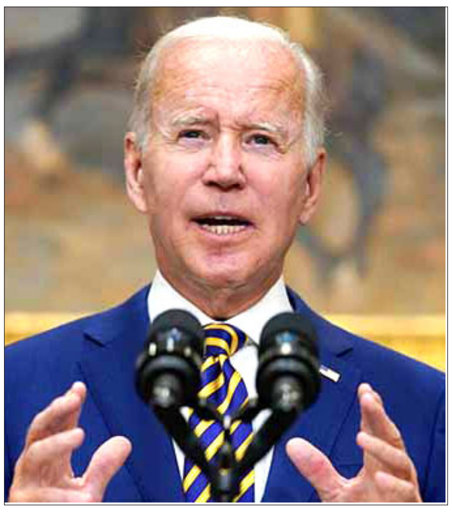

WASHINGTON, DC — This week, a coalition of Christian church and organizational leaders in the U.S. made an urgent appeal to President Biden, to intervene on behalf of the Armenians of Artsakh.

In their August 29 letter, more than 40 faith leaders voiced concerns over the continuing blockade of Artsakh and the humanitarian crisis it has caused.

"We urge you," the letter reads, "to use the influence of your good offices to seek an immediate end to the devastating Azerbaijani blockade of the Lachin Corridor, which is the only point of access to more than 120,000 Armenians who live there and whose families have resided there for centuries. Of the 120,000 Armenians at risk, 9,000 of them are people with disabilities, 20,000 of them are elderly, and 30,000 of them are children, particularly vulnerable to the effects of starvation."

The religious leaders left no doubt in their appeal that the Armenians of Artsakh are facing a "soft genocide" due to the blockade, whose goal is to deprive the people of food and other essentials needed for survival. The letter references (and links to) recent reports from expert observers, United Nations officials, and human rights groups, all attesting to the gravity of the situation and the need for intervention to prevent a large-scale human tragedy.

An emphatic final statement implores President Biden "to take urgent action to end the blockade of Artsakh, to provide the necessary humanitarian assistance that is needed to sustain life and to ensure that such supplies can be delivered, and to end the suffering of the people of Artsakh so that the soft genocide we are witnessing is averted. We also urge you to do all that you can to seek an immediate diplomatic solution—including working with international partners and the governments of Azerbaijan and Turkey—to find a resolution to this continuing political crisis and humanitarian disaster."

The letter emerged from an August 14 video conference call, organized by Armenian Church Eastern Diocesan Primate Fr. Mesrop Parsamyan and Diocesan Legate and Ecumenical Director Archbishop Vicken Aykazian. During that conference, Fr. Mesrop thanked the high-ranking faith leaders for their earlier support of Armenia and Artsakh, and gave an overview of the present crisis and its background in the long-simmering Karabakh conflict.

"We are living through another time of trouble," the Primate told listeners. "It is not the first such time in Artsakh's long history. But this time, the stakes are very high; the forces against us are very powerful. The urgent truth is that this time, the very existence of Artsakh as an Armenian Christian land is at stake; its material culture, its heritage, its people are all at risk of extermination."

Archbishop Aykazian then described the present situation in detail, aided by Armenian community activists Sonya Nersessian and Lenna Hovanessian. The audience members—made up of leaders from the American ecumenical groups National Council of Churches, Christian Churches Together, and other faith organizations—were deeply moved by the presentation and suggested taking action through a direct appeal to the President.

Their letter of August 29 was the result, which is reproduced below, along with the list of distinguished signatories, and active hyperlinks to the international reports referenced in the text.

Three Armenian Soldiers Killed in Fresh Azerbaijani Truce Violation

YEREVAN — Three Armenian soldiers were killed and another Azerbaijani truce violations on the Armenian-Azerbaijani border, the Armenian Defense Ministry reported.

According to the ministry, Armenian troops deployed near the village of Sotk in Gegharkunik province came under "intensive" cross-border fire early in the morning. In an earlier report the ministry said there were two killed soldiers and one wounded.

Azerbaijani troops began shelling Armenian positions deployed near Sotk at 7.50 in the morning and continued until late in the afternoon. They used apart small arms, also drones and mortars. At 12 25 Azerbaijanis began shelling at Armenian positions deployed near Norabak, another Gegharkunik village close to Sotk

"Armenian army units are taking necessary defensive measures," read a fresh ministry statement.

Armenian Defense Ministry also released video footage showing concentration of military equipment and additional personnel by the Azerbaijani armed forces in the Sotk direction.

Later, the ministry said as of 14:30 the intensity of shelling in the direction of Sotk and Norabak was decreasing.

The Sotk area has been one of the most volatile sections of the long Armenian-Azerbaijani border since the 2020 war in Nagorno-Karabakh. Deadly fighting raged there for several consecutive days in early May.

Armenia's largest gold mine located near Sotk halted production operations in April due to systematic cross-border gunfire targeting its workers and production facilities. The village was shelled by the Azerbaijani army and sustained heavy damage during more large-scale clashes that broke out at this and other border sections in September 2022.

The three killed Armenian soldiers were identified as Andranik Antonyan, Arsen Mkrtichyan and Vachagan Vardanyan.

Armenian Government Submits Rome Statute to Parliament for Ratification

YEREVAN — The Armenian government has sent the Rome Statute to parliament for ratification, the Prime Minister's Office said Friday.

The Armenian government relaunched the process of ratifying the Rome Statute, the founding treaty of the International Criminal Court (ICC) in December 2022.

The Rome Statute is the treaty that established the ICC. Only countries that have ratified the treaty are considered full members. More than 100 countries around the world are ICC members, but notable non-signatories include the United States, Russia and China.

The Pashinyan Administration explained that it seeks to join the Rome Statute because it would allow to hold the government of Azerbaijan to account.

The Armenian Constitutional Court gave the green light for parliamentary ratification of the treaty in March stating that it complies with the Constitution of Armenia.

The parliament committee on legal affairs has to discuss the treaty within a month. The document will then be debated by the full assembly.

Armenia, Greece Plan Joint Weapons Production

YEREVAN -- Armenia announced on Thursday plans to jointly develop and produce weapons with Greece, one of its closest Western partners.

The Armenian government approved a draft Greek-Armenian agreement on bilateral "military-technical cooperation" which is due to be signed soon.

A government statement said the agreement calls for mutual research on and transfer of defense technology as well as the creation of Greek-Armenian joint ventures that will manufacture military equipment and ammunition. It did not specify what type of weapons will be produced and where.

According to the statement, the two sides will also train military personnel and repair military hardware imported from "third countries." These joint activities will be coordinated by a commission to be set up by the Greek and Armenian militaries.

Greece has trained hundreds of Armenian officers at its military academies since the 1990s but is not known to have supplied any heavy weaponry to the South Caucasus country so far. Athens and Yerevan appear to have explored the possibility of closer military ties in recent years.

A Greek delegation headed by Deputy Defense Minister Nikolaos Chardalias visited Armenia in June 2022 for talks with Armenian military officials. The Armenian Defense Ministry reported at the time that they discussed "developing cooperation in the military-technical sphere" in line with the "warm, friendly relations between the two countries." It said regional security was also on the agenda of the talks.

Greek Foreign Minister Nikos Dendias visited Yerevan in September 2022 in the wake of Azerbaijan's offensive military operations at the border with Armenia. "I am here to express our solidarity with the Armenian government and the Armenian people," Dendias said after talks with his Armenian counterpart Ararat Mirzoyan.

Greece and Armenia have also been seeking closer cooperation in a trilateral format involving Cyprus. Armenian, Cypriot and Greek officials held "defense consultations" in Cyprus in July this year.

Full Participation in North-South International Transport Corridor Armenia`s Only Chance to Avoid Transport Blockade - Luys Foundation

YEREVAN (ArmInfo) -- Armenia's only chance to avoid transport blockade is its full participation in the North-South International Transport Corridor, experts of the Luys Foundation believe.

According to their research, due to objective and subjective circumstances, Armenia was excluded from almost all international transport corridors (ITCs) formed in the South Caucasus. "For obvious reasons, the formed and planned East-West transport corridors bypass our country, and the only hope of not being cut off from regional integration processes is participation in the North-South transport corridor. It was this realization that led to projects such as the construction of the North-South highway, the vision of the Iran- Armenia railway put forward by previous Armenian authorities. After the change of power in Armenia in 2018, no significant steps were taken to overcome the transport blockade of Armenia, as well as the complete or partial loss of control over a number of vital highways as a result of the 44-day war and subsequent events, which further complicated the situation," the researcher note.

Its authors emphasize that today the RA authorities are trying to present the statement of the leaders of Armenia, Russia and Azerbaijan dated November 9, 2020 as the most realistic plan to overcome the transport isolation of Armenia, they are even talking about the so-called "Armenian Crossroads". The Luys Foundation has repeatedly referred to the military-political context hidden behind the idea of unblocking communications with Azerbaijan, and the resulting threats to Armenia. Even today, we consider the prospect of restoring transport communications through the territory of Azerbaijan to be unrealistic and believe that even if it is realized as a result of disproportionate concessions on the part of Armenia, this will be associated with a number of risks.

Therefore, even today, the only reasonable solution for Armenia to overcome transport isolation in the region remains active participation in the international North-South transport corridor, redirecting at least the automobile component of the western branch of this international megaproject to the territory of the republic. However, to achieve this goal, it is necessary to accelerate the process of bringing the transport infrastructure of the Republic of Armenia in accordance with the requirements of the MTM. First of all, we are talking about the construction of the North-South highway. As long as the benefits of Armenia's membership in the EAEU and the development of relations with the European Union remain, it is more realistic to find foreign investors to implement these projects," the study notes.

On the other hand, one should not wait with great enthusiasm and artificial optimism for the vague process of the so-called "unblocking of roads," but present it as an alternative to long-term plans to update one's own infrastructure and ensure normal transport links with Iran and Georgia. Even if these alternative routes are opened, they will depend on the military-political interests and calculations of Turkey and Azerbaijan, with the prospect of being closed at any time and putting additional pressure on Armenia. If you imagine for a moment that part of the North-South cargo transportation will be transferred from the directions of Iran and Georgia to the territory of Azerbaijan and Turkey through the territory of Armenia, then you can imagine what an excellent political instrument it will become if it ends up in the hands of the latter, especially in the absence of a normal alternative.

The project for the construction of the North-South highway cannot be implemented in a short time only at the expense of the state budget of the Republic of Armenia, therefore, for its implementation it is necessary to attract appropriate foreign investments. However, this does not mean that state participation should be small; on the contrary, the state should take the initiative and make a large contribution to the implementation of the project. China can become one of the important sources of financing for the North-South project in Armenia.

According to forecasts by the International Monetary Fund, China intends to invest $35 billion in the countries of the South Caucasus and Central Asia in the coming years. Chinese companies already have experience participating in the construction of some parts of the project, but their participation needs to be increased. To this end, Armenia should try to intensify its participation in the Belt and Road project initiated by China. We are currently seeing Georgia and Azerbaijan actively using this program, which has led to a significant increase in Chinese investment in these countries in recent years. The best way to rectify the situation may be the active and high participation of Armenia in the next summit within the framework of the Belt and Road project, scheduled for the fall," the foundation's experts emphasize.

They also draw attention to the fact that the functioning of a free trade zone on the North-South route will significantly reduce transport costs of EAEU-India trade. A possible free trade agreement with India could provide an additional boost to bilateral trade. This means that India could also become a serious investor in the project.

One of the advantages of the North-South highway may be the fact that currently only 2-3% of cargo is transported by rail in Iran. In other words, until the completion of the Rasht-Astara section of the Iranian railways, rail freight traffic constitutes only a small part of the country's freight traffic. More than half of Iran's truck fleet consists of obsolete vehicles 30 years old or older. This means that with the construction of the North-South road, Armenia will not only be able to offer Iran suitable infrastructure, but also Armenian freight companies will be able to participate in the transportation of Iranian goods. This could also create opportunities for logistics organizations operating in the EAEU to invest in Armenia.

Moreover, the question remains whether, even after the construction of the Rasht-Astara railway, rail freight transport by road will remain out of competition. "Given the peculiarities of Iran, where, thanks to government subsidies, the price of 1 liter of gaso-

line in the domestic market is only about $0.05, and roads are in good condition, road freight transportation will in any case continue to grow, maintaining its competitiveness. Taking into account the above, as well as taking into account regional and geopolitical factors, it can be assumed that if there are normal roads on the territory of the Republic of Armenia, Iran will be interested in carrying out part of the cargo transportation through the territory of the Republic of Armenia. Armenia can also count on the support of the EAEU in the development of its infrastructure. The Republic is the only EAEU member state that does not have direct railway connections with other members of the union.

Considering the need to organize effective transport links between the EAEU member states, the restoration of direct railway links with Armenia can be considered one of the priorities of the coordinated transport policy of the EAEU. However, it will be very important how Armenia's relations with the EAEU member countries will develop, first of all, what will be the course of Armenian-Russian cooperation. In general, Armenia's transport isolation in the region is one of the main challenges for the country's economy and security, against which Armenia's arsenal of weapons is not very rich. In order to avoid final isolation, it is necessary to accelerate the construction of the North-South road, making its speedy implementation one of the most important tasks on the national agenda," says a study by the Luys Foundation.

Armenia's Foreign Trade Up 62.6% in 7 Months of 2023 to Over $10.3 Bln.

YEREVAN -- Armenia's foreign in January-July 2023 surged by 62.6% year-on-year to about $10.4 billion, the National Statistical Committee reported.

It said in July 2023 alone, the foreign trade amounted to about $1.5 billion, having increased by 18.1% from July 2022 and dropped by 2.4% compared to June 2023.

Armenia's trade with CIS countries amounted to about $3.9 billion, up 68.3% compared to the same period last year. Armenia's largest foreign trade partners in CIS were Russia (over $3.6 billion, up 71.3% compared to seven months of 2022), Belarus (about $104.9 million, up 24.9%) and Ukraine ($54.2 million, up 22.5%).

Armenia's foreign trade with the EU countries amounted to over $1.6 billion, an increase of 40.9%. The five largest trade partners were Germany ($394 million, up 67.9%), Italy ($241.5 million, up 41.3%), the Netherlands ($227.4 million, up 41.3%), Poland ($118.4 million, 2.8 times growth) and France ($91.4 million, 64.3% growth).

The trade with China grew by 43% to about $1.2 billion, trade with Iran grew by 8.3% to $396.8 million.

Exports

Armenian exports increased by 62.1% to over $3.8 billion. Armenian exports to Russia grew 2.6 fold to over $2 billion. Exports to the EU countries decreased by 11.7% to $376.4 million. Exports to the Netherlands grew by almost 40% to $187.2 million, exports to Belgium grew by 6.6% to $52.9 million and exports to Germany dropped by 20.2% to $51.7 million.

Exports to UAE grew by 3.2 fold to $514.5 million, exports to China grew by 22% to $242.1 million and exports to Iraq grew by 22% to $242.1 million.

The bulk of exports were precious and semi-precious stones, precious metals - $761.8 million, an 89.3% increase compared to January-July 2022; machinery, equipment and mechanisms - $689.2 million, a 5.3-fold increase, finished food products - $486.1 million, up 13%.

Imports

Armenia's imports amounted to over $6.5 billion, registering an increase of 63%. Imports from Russia upped 20% to about $1.7 billion. Imports from EU countries increased by 71.5% to over $1.3 billion. Imports from Germany upped 84% to $344.4 million, imports from Italy grew by 63% to $193.4 million and imports from the Netherlands upped by 70% to $104.1 million.

The bulk of imports were machinery, equipment and mechanisms - $1.4 billion, 2.1-fold growth;, land, air and water vehicles - $1.2 billion, 3.9-fold growth; precious and semi-precious stones, precious metals - $697.2 million, 2.5-fold growth.

Lemkin Institute Warns of New Genocide by Azerbaijan in Artsakh

Alarming Evidence Aliyev Plans Military Assault

The Lemkin Institute for Genocide Prevention has published a new report on the risk of genocide by Azerbaijan in Artsakh (Nagorno Karabakh).

In a statement, the Lemkin Institute for Genocide Prevention said it has released an emergency draft of the report due to the dire circumstances of the blockade and Azerbaijan's military buildup along the borders of Artsakh and Armenia.

"The Lemkin Institute for Genocide Prevention hopes that this report will contribute to global resolve to protect the lives and the identity of the Armenians of Artsakh, prevent a Second Armenian Genocide, pressure Azerbaijan to accept self-determination for the people of Artsakh, and initiate a long-overdue process of transformative justice in the region that allows Armenians and Azeris to voice their historical grievances and find common ground around accountability, peace-building, and human security. The Report uses the United Nations Framework of Analysis for Atrocity Crimes to outline and analyze (in detail) the risk factors and indicators for atrocity crimes, with a special focus on the crime of genocide. We have chosen to focus on the crime of genocide because the evidence in this report points to the existence of several serious red flags for genocide, typical genocidal patterns, and evidence of the special intent to commit that crime," an excerpt from the executive summary of the report reads.

The institute said that the evidence presented in the report suggests that the crime of genocide may already be taking place in the form of the blockade.

"In fact, the evidence presented here suggests that the crime of genocide may already be taking place in the form of the blockade, which is both "Causing serious bodily or mental harm to members of the group" and "deliberately inflicting on the group conditions of life calculated to bring about its physical destruction in whole or in part" (paragraphs II.b. and II.c. of the 1948 Genocide Convention). Azerbaijan's crimes conform to Patterns 5 (Gross human rights violations + mass cultural destruction), 6 (Man-made famine/"Genocide by Attrition"), 7 (Environmental despoliation /"Ecocide" and land alienation), and 9 (Denial and/or prevention of identity) of the Lemkin Institute's Ten Patterns of Genocide and seem to be headed towards patterns 1 (Gender-neutral mass murder characterized by gendered atrocity) and/or 2 (Mass murder of 'battle-aged men' + atrocities against women and children)."

"The deep imbrication of eliminationist anti-Armenian hate within the Aliyev regime and Azerbaijani institutions of government leads us to conclude that Azerbaijan is a genocidal state. This fact must be addressed before there can be any peace in the region," it added.

The Lemkin Institute for Genocide Prevention warned that "there is alarming evidence that President Aliyev may be planning a military assault on Artsakh in the very near future."

"A military assault on Artsakh could lead to the mass murder stage of genocide. It would almost assuredly result in the forced displacement of Armenians from Artsakh and the widespread commission of genocidal atrocities, reflecting those committed in the Second Nagorno-Karabakh War of 2020 and subsequent hostilities," it said.

The Lemkin Institute for Genocide Prevention recommends that members of the international community, including United Nations member states with influence over Azerbaijan, undertake the following actions to prevent the starvation and forced population displacement of Armenians in Artsakh as well as any possible future genocidal assaults on the Armenians of the Republic of Armenia:

- Recognize publicly the threat of genocide against Armenians in the Republics of Artsakh and Armenia that is evidenced by Azerbaijani President Ilham Aliyev's statements as well as the actions of his regime.

- Demand the immediate lifting of the blockade and the opening of the Lachin Corridor linking Artsakh both to Armenia and to the outside world, as stipulated in the Tripartite Ceasefire Statement of 9 November 2020 and ordered by the ICJ in February and July of 2023.

- Organize an immediate humanitarian airlift to bring aid to the citizens of Artsakh while political deliberations continue.

- Actively intervene to defend Artsakh against an armed attack by Azerbaijan in order to prevent a full-scale massacre against Armenians and the many other international crimes usually committed by the Aliyev regime against Armenians.

- Empower and fund an independent investigative team to conduct a thorough documentation of the current situation in Artsakh, including an investigation of the atrocities committed by Azerbaijani military personnel in the Second Nagorno-Karabakh War and afterwards.

- Utilize all available diplomatic measures, including sanctions and the withdrawal of foreign aid, to challenge the impunity enjoyed by the Aliyev regime in Azerbaijan.

- Pressure Azerbaijan to immediately cease its threats against the people of Artsakh and Armenia and institute a domestic National Mechanism to prevent the crime of genocide as a necessary condition for any foreign aid.

- Encourage the reform of the Azerbaijani education and security sectors, which are deeply tainted by genocidal Armenophobia.

- Support the Armenians of Artsakh with humanitarian and economic aid, particularly funding for destroyed infrastructure, institution-building and democracy-building projects, and increased security sector capacity.

- Address the long-standing and underlying core issue of the right to self-determination of the people of Artsakh as a basic principle under international law and in the recognition that, as facts on the ground prove, Armenians are unable to live under the Azerbaijani authority and power.

- Recognize the decades-long efforts of the Artsakh people to establish a State according to the international requirements for statehood, which has resulted in the building of a government based on the division of powers and democratic representation.

- Lay the groundwork for an eventual restorative and transformative justice process in the region to address past and current grievances and clear the path for a long-lasting peace.

Nikol Pashinyan Interview

Continued from page 1

are also unable to return. This group includes people who left their homes during the 2020 war because they came under the control of Azerbaijan. But the problem of these people should have been solved," Pashinyan said

The Armenian Prime Minister said that the Nagorno-Karabakh humanitarian crisis is a "crisis of the international legal order", because Azerbaijan is disregarding the ICJ rulings ordering it to open the Lachin Corridor since February 2023.

"International Court of Justice has issued a binding ruling ordering Azerbaijan to ensure bilateral transit from Nagorno Karabakh to Armenia and from Armenia to Nagorno Karabakh for persons, vehicles and goods. But this ruling was passed on February 22, 2023 and was reaffirmed on July 6, 2023 is not being implemented. This comes to prove following the humanitarian crisis in Nagorno Karabakh that, if we can say so, this is a crisis of the international legal order, if a binding ruling of the ICJ is not being implemented, such a conclusion may follow," Pashinyan said.

"I cannot make evaluation in this respect, except for agreeing with the formulation, that in fact, yes, it tuns out that the peacekeepers of the Russian Federation failed to implement the mission they have assumed under the tripartite statement and this is a matter of serious concern. Essentially, one of the main objectives of the presence of the Russian peacekeepers in Nagorno Karabakh was to ensure the security of the civilian population. In this case security involves the freedom of movement, and this right is not implemented, which is a matter of concern," he said.

PM Nikol Pashinyan said that the peace architecture should feature guarantees around two issues – the reciprocal recognition of each other's territorial integrity between Armenia and Azerbaijan and addressing the rights and security of the Armenians of Nagorno-Karabakh.

Pashinyan also talked about the normalization with Turkey, Western efforts in the NK conflict settlement and Russia.

U.S., Armenian Militaries To Hold Joint Drills

Continued from page 1

menian and U.S. militaries joint exercise has prompted Russian concern.

Kremlin spokesman Dmitry Peskov said later on Wednesday that news of the U.S.-Armenian war games is "causes apprehension, especially in the current situation."

"Therefore, we will deeply analyze this news and monitor the situation," Peskov told journalists.

Պահպանե՛նք, Զարգացնե՛նք Ու Երիտասարդացնե՛նք Արեւմտահայերէնը. Ահա Թէ Ինչպէ՛ս

ՎԱՐՈՒԺ ԹԵՆՊԵԼԵԱՆ

Աշխարհացրիւ հայկական սփիւռքին կամ ընդհանրապէս հայութեան համար արեւմտահայերէնի պահպանումն ու զարգացումը պէտք է գերազա՛նց նշանակութիւն ունենան, կամ այդպէ՛ս կ՛ակնկալուի առնուազն: Իբրեւ լեզուական եւ մշակութային հարստութիւն՝ արեւմտահայերէնը առանցքային տարր է հայկական ամուր ինքնութեան պահպանման համար՝ աշխարհի մը մէջ, ուր մշակոյթներու փոխազդեցութեան մնայուն ընթացքը մէկը միւսը կլանելու ենթահողը կը դիւրացնէ: Հակառակ համաշխարհայնացման եւ թուայնացման դարաշրջանի առթած մարտահրաւէրներուն՝ կան համոզիչ պատճառներ ձեռնարկելու արեւմտահայերէնի վերանորոգման եւ վերաժողովրդայնացման, յատկապէս երիտասարդութեան մէջ:

Լեզուն իբրեւ մշակութային ինքնութեան խորհրդանիշ

Լեզուն բնականօրէն շատ աւելին է, քան պարզապէս հաղորդակցելու միջոց մը. ան կը հանդիսանայ մշակութային ինքնութեան հիմնական բաղադրիչը, եւ իբրեւ այդպիսին՝ արեւմտահայերէնը աշխարհի տարբեր ծայրերուն ապրող հայերուն համար խորքային կապ մը կը ստեղծէ իրենց հարուստ մշակութային ժառանգութեան, նախնիներուն եւ հազարամեակներու անցեալ ունեցող պատմական արմատներուն հետ: Ան կը մարմնաւորէ հայ ժողովուրդին հաւաքական յիշողութիւնը՝ նպաստելով սփիւռքի գաղութներուն մէջ միութեան եւ պատկանելութեան զգացողութեան ամրապնդումին:

Աւանդութեանց պահպանման միջոց

Արեւմտահայերէնը խորապէս միահիւսուած է հայկական սովորոյթներուն, ծէսերուն եւ աւանդութիւններուն հետ: Մշակութային բազմաթիւ արտայայտութիւններ՝ կրօնական արարողութիւններէն (գրաբարի կողքին այս պարագային) մինչեւ ընտանեկան հաւաքոյթներ, մեծապէս կախեալ են արեւմտահայերէնէն: Պահպանելով զայն՝ սփիւռքահայերը կրնան երաշխաւորել, որ այս սովորոյթներն ու աւանդութիւնները կը փոխանցուին սերունդէ-սերունդ՝ ստեղծելով մշակութային շարունակականութեան զօրաւոր հիմք մը:

Պատմական կապ ու նշանակութիւնը

Արեւմտահայերէնը պատմական նշանակալի կշիռ ունի, որովհետեւ ոչ միայն ան պարզապէս մեր պապերուն լեզուն է, այլ որովհետեւ նաեւ կը դրսեւորէ ու կը յուշէ Օսմանեան կայսրութեան մէջ հայերու ապրած դառն փորձառութիւնները, մասնաւո-րաբար՝ ցեղասպանութիւնը: Մինչ մէկ կողմէ կը յիշեցնէ տառապանքը մեր 1,5 միլիոն նահատակներուն, միւս կողմէ ան կը ծառայէ որպէս հայ ժողովուրդի տոկունութեան, վերապրումի եւ գոյատեւման կենդանի վկայութիւնը՝ դարձնելով զայն կարեւոր միջոց մը՝ յիշելու եւ յարգելու բոլոր անոնք, որոնք ջարդուեցան պարզապէս, որ հայ էին: Եղեռնը կարելի է յիշել ու նշել տարբեր լեզուներով, բայց ան շատ բան կը կորսնցնէ իր պատմական համապատասխանութենէն, եթէ դադրի արեւմտահայերէնով ոգեկոչուելէ:

Կամուրջ մը դէպի Հայաստան ու արեւելահայերէն

Հակառակ ժամանակի ընթացքին ձեւաւորուած լեզուական որոշ տարբերութիւններու՝ արեւմտահայերէնն ու արեւելահայերէնը հիմնականօրէն կը մնան փոխըմբռնելի: Մասնաւորաբար արեւմտեան կողմն աշխարհի, ուր արեւմտահայախօսութեան նահանջը աւելի զգալի է, պէտք է դիտել տալ, որ արեւմտահայերէն սորվիլ ու խօսիլը կրնայ տարբեր դուռեր բանալ սփիւռքահայերուն համար՝ աւելի դիւրին կապուելու Հայաստանի, գործի ձեռնարկելու եւ ընդհանրապէս բացուելու հայալեզու այլ շրջաններու իրենց հայրենակիցներուն հետ: Ան կրնայ ծառայել իբրեւ ազդու միջոց ու մեկնակէտ սփիւռքահայերու համար, որոնք կ՛ուզեն արեւելահայերէն սորվիլ կամ Հայաստան այցելել՝ խթանելով միասնականութեան զգացումը եւ դիւրացնելով համագործակցութիւնը հայախօս աշխարհի հետ:

***

Այժմ պիտի փորձենք ուսումնասիրել արեւմտահայերէնի պահպանութեան առջեւ ծառացած մարտահրաւէրները եւ ներկայացնել կամ փորձել ներկայացնել հին ու նոր լուծումներ, որոնք կրնան նպաստել մշակութային այս կարեւոր արժէքի պաշտպանութեան, պահմանումին ու զարգացումին: Արհեստագիտական ուժի օգտագործումէն մինչեւ սերունդներու միջեւ երկխօսութեան ու մշակութային գիտակցութեան խթանումը՝ հոս քննարկուած միջոցները կը հանդիսանան փորձ մը՝ հարթելու արեւմտահայերէնի աշխուժացման ճամբան: Արեւմտահայերէնի պահպանումը միայն ներդրում մը չէ մշակութային ժառանգութեան մէջ. ան հայ ժողովուրդի յաւերժական ոգիին վկայութիւնն է:

Մեր քննարկումներուն առանցքը պիտի հանդիսանան հայ դպրոցները, լրատուամիջոցները, ծնողները եւ արդիականացած բառարանները, որոնք միասին կը կազմեն սերունդները իրարու կամրջող ու արեւմտահայերէնի պահպանումը երաշխաւորող ներդաշնակ համոյթ մը:

Դպրոցներու դերը արեւմտահայերէնի պահպանման առաքելութեան մէջ

Լեզուի պահպանման բարդ գործընթացին մէջ կրթական հաստատութիւնները ունին առանցքային դերակատարութիւն, իսկ արեւմտահայերէնի ուսուցման նուիրուած դպրոցները՝ սկզբունքով մեր բոլոր հայկական վարժարանները, մեծ ազդեցութիւն ունին երիտասարդութեան վրայ. հոն է որ հայօրէն կը թրծուի հայ երիտասարդը, այդպէս կը սպասուի: Որպէս լեզուական ժառանգութեան պահապաններ՝ այս դպրոցները կը կրեն ոչ միայն լեզուական հմտութիւններ փոխանցելու, այլեւ մշակոյթի եւ ինքնութեան հետ խոր կապ ստեղծելու պատասխանատուութիւնը:

Անառարկելի է կրթական հաստատութիւններու կարեւոր դերը արեւմտահայերէնի պահպանման առաքելութեան մէջ: Այժմ փորձենք քննարկել, թէ ի՞նչ ռազմավարութիւններ կրնան որդեգրուիլ՝ ապահովելու լեզուին կենսունակութիւնը: Արեւմտահայերէնը ապրելակերպի վերածող լեզուական ծրագիրներէն մինչեւ լեզուին համարկումը ընթացիկ ուսումնական ծրագիրներուն եւ հմուտ ուսուցիչներու պատրաստութենէն մինչեւ մշակութային արտադասարանական միջոցառումներու կազմակերպումը՝ հայ դպրոցները կը մնան կանգնած իբրեւ փարոսներ, որոնք կը լուսաւորեն արեւմտահայերէնի պահպանման ուղին: Կրթութեան միջոցով է, որ այս լեզուին մնայուն աւանդը եւ անոր ընդգրկած կենսունակ մշակոյթը կրնան փոխանցուիլ գալիք սերունդներուն:

Շատ մը դպրոցներ սկսած են անտարբեր մօտեցում ցուցաբերել հայերէնով դասաւանդուած նիւթերուն նկատմամբ, թէեւ հակառակը կը փորձեն ցոյց տալ՝ առարկելով, որ անոնք կը ճնշեն ուսումնական ընթացիկ ծրագրին եւ իմա պետական քննութիւններու յաջողութեան վրայ: Պատրուակէն աւելի՝ մեծ սուտ մը կարելի է նկատել այս մէկը: Առաջ ալ մեր դպրոցները միշտ հետամուտ եղած են պետական քննութիւններու յաջողութեան եւ միշտ ալ շատ լաւ արդիւնքներ արձանագրած են՝ առանց ոչ մէկ գիջում կատարելու հայերէնի նիւթերէն: Այսօր կեանքի մէջ յաջողած տարեց սերունդներ կան, որոնք բժիշկ են, երկրչափ ու առեւտրական, որոնք ոչ միայն օտար լեզուներու կողքին կը խօսին սահուն արեւմտահայերէն, այլեւ գեղարուեստական մակարդակով ու անսխալ կը գրեն զայն: Այդպէս էր, որովհետեւ հայկական դպրոցները հայերէնը կը նկատէին աշակերտներու կրթութեան եւ մշակութային ինքնութեան վառ եւ իմաստալից մէկ մասը՝ պետական քննութիւններու մէջ յաջողութեան կողքին: Փաստօրէն, հայերէնին յատկացուցած ժամանակն ու ճիգը արգելք չէր ըլլար որ անոնք իրենց պետական ծրագիրը իրագործէին: Այսօր ալ կան նման դպրոցներ, օրինակ Համազգայինի ճեմարանը, որ ոչ մէկ գիջում կը կատարէ հայերէնի իր ծրագիրէն, միւս կողմէ ընդհանրապէս 100% յաջողութիւն կ՛արձանագրէ պետական քննութեանց մէջ: Հայերէնը երբե՛ք արգելք չէ պետական ծրագիրին: Միայն ծուլութեան, անտարբերութեան եւ հաւանաբար առեւտրական նկատառումներով է (պիտի ճշէի յամեցող դժուարութիւններ) որ հայերէնը սկսած է երկրորդական, երրորդական նկատուիլ մեր դպրոցներուն մէջ: Ծնողները անշուշտ մեծ դեր ունին այս վիճակի ստեղծման մէջ: Կ՛անդրադառնանք քիչ ետք:

Անկրկնելի է հայ ուսուցիչին դերը

Հայերէն նիւթեր դասաւանդող ուսուցիչներու վերորակաւորումը դարձած է կենսական: Անհրաժեշտ է ներդրումներ (օժանդակողներ միշտ կը գտնուին) կատարել արեւմտահայերէնին տիրապետող ուսուցիչներու վերապատրաստութեան համար: Լաւ պատրաստուած մանկավարժները կարեւոր են լեզուական հմտութիւնները արդիւնաւէտ փոխանցելու համար: Գիտութեան կողքին հայերէնի հանդէպ կիրք ունենալն ու փոխանցելը պայման է: Անոնք նաեւ կրնան, պէտք է ծառայեն որպէս մշակութային դեսպաններ՝ օգնելով ուսանողներուն գնահատելու լեզուին պատմամշակութային խորքը: Հոս կրնանք փակագիծ մը բանալ եւ նշել անունները, երկար շարք մը, հայ ուսուցիչներու, որոնք գիտութեան կողքին՝ ոգի ու մշակութային գիտակցութիւն ջամբեցին իրենց աշակերտներուն: Այդ օրերուն ալ պետական քննութիւններ կային եւ հայ աշակերտները մեծ յաջողութիւններ կ՛արձանագրէին:

Մշակոյթի եւ լեզուի ակումբներ

Դպրոցները կրնան ստեղծել մշակութային ակումբներ, սեմինարներ եւ ձեռնարկներ, որոնք ազգային մեծ տօներուն կողքին կը նշեն արեւմտահայ սովորութիւնները, տօները եւ աւանդութիւնները: Այս միջոցառումները ո՛չ միայն կը խորացնեն լեզուի եւ մշակոյթի միջեւ կապը, այլեւ հնարաւորութիւն կու տան աշակերտներուն ստեղծելու լեզուական խմբակներ կամ ուսումնական խումբեր: Այս արտադասարանական ակումբները կրնան կեդրոնանալ արեւմտահայերէնի հմտութիւններու կատարելագործման եւ մշակութային քննարկումներու վրայ՝ լեզուն աւելի գրաւիչ եւ բովանդակալից դարձնելու առաջադրանքով: Նոր գիւտ մը չէ այս մեր առաջարկը: Կար ժամանակ, ոչ հեռու անցեալին, երբ ատենամարզանքի պահերը կ՛օգտագործուէին այս նպատակով: Ակումբներու առաջարկն ալ նոր չէ. բազմաթիւ դպրոցներ որդեգրած էին այս դրութիւնը, եւ նոյնիսկ արեւմտահայերէնով նշանաւոր պարբերականներ լոյս տեսած են այդ ակումբներուն ճամբով: Ժամանակի սղութիւնը պատրուակ է եւ ծուլութիւն: Գործ մը պակաս:

Եթէ կայ կամքը եւ մանաւանդ պատմական պարտաւորութեան գիտակցութիւնը, դպրոցներու միջոցով արեւմտահայերէնը կը դառնայ աւելին, քան պարզ բառ ու ձայն. ան կը վերածուի ապրելակերպի:

Արդի լրատուամիջոցները ի սպաս արեւմտահայերէնին

Արեւմտահայերէնը՝ հայ մշակոյթի եւ ժառանգութեան փարոսը, կը դիմագրաւէ նաեւ արագ զարգացող աշխարհի մարտահրաւէրները, որոնք կրնան վերածուիլ բարիքի, եթէ կարենանք զանոնք լաւապէս օգտագործել: Այս առումով առանցքային է դերը արդի լրատուամիջոցներուն, որոնք ընդհանրապէս կրնան շունչ տալ ու կենսաւորել անհետացման եզրին գտնուող լեզուներ՝ իրարու կապելով սերունդները եւ երաշխաւորելով անոնց կենսունակութիւնը: Լրատուամիջոցները կրնան պաշտպանել նաեւ արեւմտահայերէնը եւ զայն դարձնել այժմէական՝ այսօրուան եւ վաղուան համար:

Թուայնացած հրատարակութիւններ. Ստեղծել եւ օժանդակել առցանց թերթերու, ամսագրերու եւ արեւմտահայերէնով պլոկներու: Այս հարթակները կը տարածեն լուրեր, պատմութիւններ, յօդուածներ եւ տեսակէտներ՝ ստեղծելով արեւմտահայերէն խօսողներու առցանց հաւաքականութիւն մը՝ յատկապէս ներգրաւելով երիտասարդութիւնը, որ աւելի վարժ է թուայնացած միջոցներու

Շար.ը էջ 12

Վերամուտի Առիթով - Ի Խնդիր Հայ Դպրոցին

ՎԵՐ. ԴՈԿՏ. ՎԱՀԱՆ Յ. ԹՈՒԹԻԿԵԱՆ

Հայկական Ցեղասպանութենէն գրեթէ անմիջապէս ետք՝ Թուրքի եաթաղանէն մազապուրծ ազատած հայ «Մնացորդացը» իր բնակած նորանոր գաղութներուն մէջ հայկական ամէնօրեայ վարժարաններ հիմնեց: Տարագիր հայութիւնը մէկ կողմէ՝ իր նիւթական, տնտեսական ու քաղաքական ծանրակշիռ պայմանները ջանաց յաղթահարել, միւս կողմէ՝ աստիճանաբար կարգադրեց կրթական գործը՝ նորանոր դպրոցներու ցանցով մը:

Սկզբնական շրջանի հայ գաղթականներուն կողմէ տախտակաշէն դպրոցաշէնքերը՝ յետագայ տարիներուն վերածուեցան բաղդատաբար աւելի արդի եւ հրապուրիչ կրթական յարկերու, որոնց կողքին հետզհետէ հիմնուեցան նաեւ ուսման նոր հայ հաստատութիւններ:

Իրերայաջորդ դպրոցական բազմաթիւ սերունդներ թրծուեցան հայ վարժարաններու շունչով, հայ մշակոյթի սէրով: Այդ դպրոցները հաղորդակից դարձուցին իրենց վստահուած հայ աշակերտութիւնը՝ հայ ժողովուրդի անցեալ պատմութեան, անոր յոյսերուն եւ յուսախաբութեանց, անոր նուաճումներուն եւ ձախորդութեանց, անոր իտէալներուն եւ երազներուն, անոր փառքին ու տառապանքին:

Ժամանակի թաւալումին հետ, սակայն, հետզհետէ մեր երբեմնի հայաշատ գաղութներու մէջ սկսան փակուիլ հայ դպրոցներ: Միայն անցնող քանի մը տասնամեակներու ընթացքին աւելի քան 70 ամէնօրեայ հայկական դպրոցներ փակուեցան...

Անցեալին՝ հակառակ Սփիւռքահայութեան տնտեսական համեստ (նոյնիսկ աննպաստ) պայմաններուն, հայ դպրոցը յաջողեցաւ շնորհիւ անցնող սերունդներու անսպառ զոհողութեան, հոգածութեան եւ հուժկու ջանքերուն: Ինչո՞ւ ներկայիս տարբեր ըլլայ պարագան, մանաւանդ երբ տնտեսական պայմանները շատ աւելի նպաստաւոր են մեր գաղութներու մեծամասնութեան համար: Ինչ պատճառներ կամ պատճառաբանութիւններ ալ մէջտեղ նետուին՝ արդարանալի չեն, որովհետեւ հայ դպրոցին դերը անփոխարինելի է: Անվիճելի իրողութիւն մը որ հայ դպրոցը ամէնէն ազդու միջոցներէն մէկն է մեր մնայուն արժէքներու ժառանգութիւնը կտակելու նոր սերունդին եւ հայրենահեռու գաղութներու մէջ մեր Հայրենիքի եւ Մայրենիքի (մայրենի լեզուին) սիրոյ կրակը վառ պահելու հայ սրտերուն մէջ:

Հայ Դպրոցը կոչուած է Մարդակերտութեան եւ Հայակերտութեան վսեմ գործին: Անոր նպատակն է հայ տղաքն ու աղջիկները կեանքի պատրաստել, անոնց նկարագիրը կերտել, անոնց բանական եւ հոգեկան աշխարհը ձեւակերպել: Ասոր առընթեր՝ հայ դպրոցը յատուկ կարեւորութիւն կ՛ընծայէ Հայեցի Դաստիարակութեան:

Հայեցի Դաստիարակութեան հիմը կը կայանայ հայերէն լեզուի ուսուցման եւ մայրենի լեզուով հայ ոգիի եւ ոգեկանութեան մէջ: Հայաստանի եւ Արցախի հայրենի մեր հողերուն վրայ հայեցի դաստիարակութիւնը լռելեան ընդունուած իրողութիւն մըն է: Բայց Սփիւռքի մէջ առաւելաբար հայ դպրոցին առաքելութիւնը հայակրթութիւնն է, որովհետեւ հայ տղան եւ հայ աղջիկը հ՛այ պիտի կրթուին: Անոնք կրնան աշակերտել որեւէ դպրոցական յարկի ներքեւ, բայց միայն հայ դպրոցին մէջ է, որ հայեցի դաստիարակութիւնը պիտի դառնայ մայրենի լեզուով եւ անով է որ պիտի փոխնացուի հայ ոգին սերունդէ սերունդ:

Անուրանալի է հայ դպրոցին դերը նոր սերունդներուն փոխանցած իր շունչով եւ ընծայած հայեցի մթնոլորտով, որոնց հետ միասին հայ զաւակներ կ՛առաջնորդուին ինքնաճանաչման, ինչպէս նաեւ հայ ժողովուրդին անցեալի ու ներկայի կեանքին:

Հայ տղան ու աղջիկը իր ամէնօրեայ կաթին ու հացին չափ պէտք ունի հայ դպրոցի ոգեղէն սնունդին, առանց որու անոնց ազգային դիմագիծը հետզհետէ կը տժգունի, կը խամրի ու կը չորնայ:

Իրերու եւ իրողութեան այս լոյսին տակ՝ Սփիւռքահայութեան համար անհրաժեշտ են տեսիլք, աննկուն կամք եւ նիւթական զոհողութիւն: Ասոնցմով է որ հայ դպրոցը պիտի մնայ կանգուն եւ պիտի կրնայ կատարել իր առաքելութիւնը: Անհրաժեշտ է, որ հայ մարդը համոզուի հայ դպրոցի կենսական դերակատարութեան եւ նպաստին՝ հայապահպանումի նկատմամբ: Եւ որովհետեւ բարեհաճ իղձերով տեղ մը կարելի չէ հասնիլ, անհրաժեշտ է նաեւ հայ դպրոցը տնտեսապէս ինքնաբաւ դարձնել, որպէս զի ան ալ, իր կարգին, ընտիր նկարագրի եւ հայեցի դաստիարակութեան համար հարկ եղած որակաւոր հայ ուսուցիչներ վարձէ, ազդու ուսումնական դասածրագիրներ եւ կրթական ու հայեցի մթնոլորտ ստեղծէ՝ ի խնդիր հայութեան ապագան եղող նոր սերունդներուն:

Բաց ենք, եւ դարձեալ կը կրկնենք, եթէ հայ մարդիկ իրենց բարօրութեան եւ հաճոյքի պահանջներուն համար մեծ գումարներ կրնան ծախսել, արդար չէ՞, որ հայ մշակոյթի եւ իրենց ազգային ինքնութեան պահպանման սատարող Հայ Դպրոցին նեցուկ կենան ոչ միայն բարոյապէս, այլ մանաւանդ նիւթապէս:

Պահպանե՛նք, Զարգացնե՛նք

Շարունակուած էջ 11-էն

օգտագործման:

Ձայնասփիւռը, թուայնացած ձայնային հաղորդումները (podcasts) եւ ընկերային ցանցերը. Ստեղծել արեւմտահայերէն ռատիոկայաններ եւ podcast-ներ՝ օգտագործելով ձայնի հզօրութիւնը լեզուական ուսուցման համար: Երիտասարդներուն ուղղուած յայտագրերը կրնան լեզուի ուսուցումը դարձնել զուարճալի եւ տեղին: Նաեւ օգտագործել ընկերային ցանցերու հարթակները, ինչպէս՝ YouTube-ը, Instagram-ը եւ TikTok-ը՝ միացնելու աշխարհով մէկ արեւմտահայերէն խօսողները, լեզուի դասընթացքներ կազմակերպելու, մշակութային արժէքներ փոխանցելու համար՝ միաժամանակ խթանելով մէկ հաւաքականութեան պատկանելու զօրաւոր զգացում մը: Թուայնացման այս դարաշրջանին, լրատուամիջոցները անփոխարինելի դաշնակից են արեւմտահայերէնի պաշտպանութեան եւ զարգացման՝ կամրջելով սերունդները իրարու եւ ենթահող պատրաստելով ապագայի զարգացման:

Այլ խօսքով՝ լրատուամիջոցները արեւմտահայերէնը կը փոխադրեն թուայնացումի դարաշրջան: Թուայնացած հրատարակութիւնները կը ստեղծեն արեւմտահայերէն խօսողներու առցանց համայնքներ: Ձայնասփիւռը եւ podcast-ները ճիշդ հնչիւններ եւ արտայայտութեան եղանակներ կը հաղորդեն՝ լեզուի ուսուցումը դարձնելով զուարճալի եւ անմիջական: Ընկերային ցանցերու հարթակները կը խթանեն կապերը ամբողջ աշխարհի տարածքին արեւմտահայերէն խօսողներու միջեւ՝ ստեղծելով համաշխարհային հաւաքականութիւն մը՝ միժամանակ տրամադրելով միջոցները լեզուի ուսուցման եւ մշակութային արժէքներու սատարման:

Ծնողները վճռորոշ դեր ունին

Ծնողները վճռորոշ դեր կը խաղան դպրոցներու եւ լրատուամիջոցներու կողքին արեւմտահայերէնի պահպանման առաքելութեան մէջ: Խորքին մէջ անոնց դերը կը նկատուի հիմքը լեզուի պահպանման ջանքերուն: Ծնողները պարտին ըլլալ առաջին ուսուցիչները երեխայի կեանքին մէջ, առաջին փոխանցողը մշակութային եւ լեզուական ժառանգութեան: Տան մէջ արեւմտահայերէնի քաջալերանքը կ՛երաշխաւորէ աշակերտներուն սէրը լեզուին նկատմամբ: Ծնողները իրենք է որ իրենց զաւակներուն պիտի ծանօթացնեն հայկական սովորութիւնները, աւանդոյթներն ու արժէքները՝ ամրապնդելով լեզուի մշակութային նշանակութիւնը: Լեզուի եւ մշակոյթի այս կապը կենսական նշանակութիւն ունի լեզուի պահպանման համար: Արեւմտահայերէնի նկատմամբ խանդավառութիւն ցուցաբերող ծնողները կրնան իրենց զաւակներուն մէջ լեզուին հանդէպ դրական վերաբերմունք սերմանել:

Ըստ էութեան, ծնողները կը հանդիսանան լեզուի եւ մշակոյթի պահակները ընտանիքին մէջ: Անոնց աշխուժ նուիրուածութիւնը արեւմտահայերէնի տարածման գործին կ՛երաշխաւորէ, որ լեզուն պարզապէս դպրոցական պարտականութիւն չըլլայ, այլ ընտանիքի առօրեայ կեանքին կենդանի, շնչառական մէկ մասը:

Ժամանակակից բառարաններու անհրաժեշտութիւնը

Հայերէնէ օտար լեզուներու բառարանները կարեւոր են լեզու սորվողներու եւ ընդհանրապէս հաղորդակցութեան համար: Սակայն, մեր բառարանները, ընդհանրապէս հին հրատարակութիւններ են եւ չունին հոմանիշներ ու ժամանակակից համապատասխան արտայայտութիւններ: Լեզուն բնականաբար զարգացող վիճակ է եւ երբեմն անհրաժեշտ կը դարձնէ ստեղծագործական յարմարեցումները, մանաւանդ երբ ժամանակակից բառերը չունին իրենց հայերէն համարժէքները: Անծանօթ եզրերու ցանկագրումը իւրաքանչիւրիս կողմէ ինքնին անգնահատելի աշատանք է լեզուի զարգացման համար:

Անհրաժեշտ է որ լեզուի ջատագովները եւ կազմակերպութիւններ համատեղ ճիգ թափեն հայերէն բառարաններու վերաթարմացման եւ մասնաւորաբար արդի եզրերու ընդգրկման առաջադրանքով: Յաճախ, պարզ օրինակի համար, կ՛անճրկինք «business» կամ «resource» բառերուն հայերէն հոմանիշ գտնելու, դեռ առանց խօսելու այն անհատնում նոր եզրերուն մասին, որոնք յառաջցած են գիտութեան եւ արհեստագիտութեան զարգացումով, առօրեայ կեանքի թուայնացումով: Ճիշդ է, մենք լեզուի ակադեմիա չունինք, բայց տեղէ մը պէտք է սկսիլ:

Արդիականացած բառարանները անցեալը կը կապեն ներկայի պահանջներուն: Անոնք կ՛օգնեն հասկնալու եւ օգտագործելու ժամանակակից արեւմտահայերէնը, որ ժամանակի ընթացքին կը զարգանայ:

Արեւմտահայերէն բառարաններու արդիականացման համար անհրաժեշտ կը նկատուի թուայնացած միջոցներու, ինչպէս՝ կայքէջերու, յաւելումներու (apps) եւ առցանց այլ հարթակներու օգտագործումը: Այս միջոցները ոչ միայն կը դիւրացնեն լեզուական աղբիւրներու աւելի լայն հասանելիութիւնը, այլեւ թոյլ կու տան շարունակական թարմացումներ կատարել՝ քայլ պահելով լեզուական ընդհանուր փոփոխութիւններուն հետ: Թուայնացած հարթակներու օգտագործումով կարելի է արագօրէն որոնել ու գտնել եզրեր, ծանօթանալ հնչիւններուն եւ ուսումնասիրել անոնց օգտագործման եղանակը՝ լեզուն աւելի մատչելի եւ յարմարող դարձնելով ժամանակակից պահանջներուն: Աւելին, արեւմտահայերէնի ջատագովներուն եւ կազմակերպութիւններու միջեւ թուայնացած համագործակցութիւնը կը խթանէ լեզուն հարստացնելու եւ պահպանելու հաւաքական ճիգերը՝ երաշխաւորելով անոր արդիականութիւնն ու կենսունակութիւնը թուայնացման այս դարաշրջանին:

Եզրակացնելով, դպրոցները, լրատուամիջոցները, ծնողները եւ արդիականացած բառարանները միասին կը կազմեն սերունդները կամրջող եւ արեւմտահայերէնի պահպանումը երաշխաւորող ամբողջութիւն մը: Անոնք կը տրամադրեն միջոցները եւ լեզուական աղբիւրները արեւմտահայերէնը ծաղկեցնելու երիտասարդութեան սիրտերուն եւ հայկական սփիւռքի հաւաքական գիտակցութեան մէջ: Իբրեւ լեզուական ժառանգութեան ջահակիրներ՝ անոնք իրենց կարգին կրնան լուսաւորել արեւմտահայերէնի դէպի կենսունակ եւ յարատեւող ապագայ առաջնորդող ուղին:

«ՏԱՐԲԵՐԱԿ21»

Կոմիտասի Անուան Պանթէոնին Մէջ Տեղադրուած Է Բանաստեղծուհի Շուշանիկ Կուրղինեանի Գողցուած Կիսանդրին

ՀՀ Կրթութեան, Գիտութեան, Մշակոյթի եւ Մարմնակրթութեան Նախարարութեան պատուէրով եւ ֆինանսական միջոցներով պատրաստուած եւ Կոմիտասի անուան պանթէոնին մէջ տեղադրուած է բանաստեղծուհի Շուշանիկ Կուրղինեանի կիսանդրին: Պատմութեան եւ մշակոյթի անշարժ յուշարձան հանդիսացող կիսանդրին գողցուած էր:

Աշխատանքներու իրականացման համար սահմանուած կարգով յայտարարուած էր մրցոյթ. յաղթող քանդակագործը Սարգիս Պաղտասարեանի որդին է՝ քանդակագործ Աշոտ Պաղտասարեանը:

ՀՀ ԿԳՄՄ նախարար Ժաննա Անդրէասեանն ու նախարարի տեղակալ Ալֆրետ Քոչարեանը այցելած են Կոմիտասի անուան պանթէոն եւ ծաղիկներ խոնարհած՝ Շուշանիկ Կուրղինեանի յուշարձանին:

Նախարարին խօսքով՝ երկար ճանապարհ անցնելէ յետոյ վերջապէս հնարաւոր եղաւ Շուշանիկ Կուրղինեանի արձանը վերադարձնել իր տեղը.

«2021 թուականին Կոմիտասի անուան զբօսայգու տարածքից գողացուել էր անուանի քանդակագործ, ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ Սարգիս Պաղտասարեանի քանդակած Շուշանիկ Կուրղինեանի կիսանդրին: Նոր տեղադրուած կիսանդրու հեղինակ՝ քանդակագործ Աշոտ Պաղտասարեանի տեղեկացմամբ՝ այս քանդակը պատրաստուել է ոչ թէ լուսանկարների, այլ նախկին քանդակի հիման վրայ: Խորհրդանշական է, որ քանդակն իր տեղն է վերադարձւում ինչպիսին, որ ի սկզբանէ կար: Այսօր՝ Շուշանիկ Կուրղինեանի ծննդեանը օրը, վերադարձնում ենք կիսանդրին իր տեղը, իր միջավայր: Ընդհանուր առմամբ՝ փոքրաթիւ են այն վայրերը, որոնք նուիրուած են հանրութեան կեանքում մեծ վաստակ ունեցած եւ հետք թողած կանանց: Նոր պատրաստուած այս կիսանդրին, տարածքի բարեկարգման որոշակի գործընթացները, յուսով եմ, կը նպաստեն Շուշանիկ Կուրղինեանի կեանքի եւ գործունէութեան հանրային իրազեկմանը, մասնաւորապէս՝ երեխաների, դպրոցականների շրջանում», նշած է նախարարը եւ յոյս յայտնած, որ այս գործընթացը պիտի ըլլայ շարունակական եւ պիտի նպաստէ մեծ աւանդ ու ներդրում ունեցած կանանց նուիրուած գործերու ստեղծման՝ մայրաքաղաքին եւ մարզերուն մէջ:

Ժաննա Անդրէասեանը շնորհակալութիւն յայտնած է Աշոտ Պաղտասարեանին՝ կիսանդրիի պատրաստման եւ անոր հետ կապուած բոլոր դժուարութիւնները յաղթահարելու համար: Նախարարին նշմամբ՝ 2023 թուականին կը նշուի ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ, քանդակագործ Սարգիս Պաղտասարեանի ծննդեան 100-ամեակը, ինչի առնչութեամբ Սեպտեմբեր 5-ին Հայաստանի Նկարիչներու Միութեան սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ միջոցառում՝ նուիրուած անուանի արուեստագէտին:

Կիսանդրիի հեղինակ՝ քանդակագործ Աշոտ Պաղտասարեանը շնորհակալութիւն յայտնած է քանդակի ստեղծման գործին պետական հոգածութեան համար:

Յիշեցնենք, որ անուանի քանդակագործ, ՀԽՍՀ ժողովրդական նկարիչ Սարգիս Պաղտասարեանը (1923-2001 թթ.) բազմաթիւ յայտնի քանդակներու հեղինակ է: Անոր կերտած յուշարձաններու շարքին կը պատկանին Յունան Աւետիսեանի, Աւետիք Իսահակեանի, Յակոբ Պարոնեանի, «Մենք ենք մեր սարերը», «Ղարաբաղցիները», «Մեղեդի», «Յաւերժ բարեկամութիւն», Դաւիթ Բեկի, Լոռեցի Սաքոյի յուշարձանները:

Քանդակագործին ստեղծագործութիւններէն կը պահուին Ռուսիոյ Թրեթեաքովեան պատկերասրահին մէջ, Արեւելքի ժողովուրդներու արուեստի (Մոսկուա), Լիթուանիոյ, Տաճիկիստանի թանգարաններուն, Հայաստանի ազգային պատկերասրահին մէջ:

Շուշանիկ Կուրղինեանը (Օգոստոս 1876, Ալեքսանդրապոլ – Նոյեմբեր 1927, Երեւան) ուսանած է ծննդավայրի Արղութեան օրիորդաց դպրոցը, ռուսական փրոկիմնազիայի մէջ: 1893 թուականին մտած է Ս.Դ. Հնչակեան կուսակցութեան շարքերը, քանի մը աղջիկներու հետ կազմած է առաջին Հնչակեան օրիորդաց խումբը:

Կուրղինեանը հասարակական աշխոյժ աշխատանք տարած է Կովկասի հայութեան շրջանակին մէջ. յայտնի եղած է անոր հիմնադրուած ակումբը Վլատիքավքազի մէջ: Անոր անունով փողոց, դպրոց եւ գրադարան կայ Կիւմրիի մէջ: Երեւանի Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքին մէջ Կուրղինեանի անունով փողոց եւ նրբանցք կայ:

11 Պատմամշակութային Կառոյց Յուշարձանի Կարգավիճակ Ստացած Է

Կայացած է ՀՀ Կրթութեան, Գիտութեան, Մշակոյթի եւ Մարմնակրթութեան Նախարարութեան փորձագիտական յանձնաժողովի ընթացիկ տարուան երրորդ նիստը. Շարք մը պատմամշակութային կառոյցներ նորայայտ յուշարձանի կարգավիճակ ստացած են:

Քննարկումներու բերումով յանձնաժողովի անդամներուն դրական եզրակացութեամբ նորայայտ յուշարձանի կարգավիճակ ստացած են Երեւանի եւ հանրապետութեան հինգ մարզերու մէջ գտնուող 11 պատմամշակութային կառոյցներ:

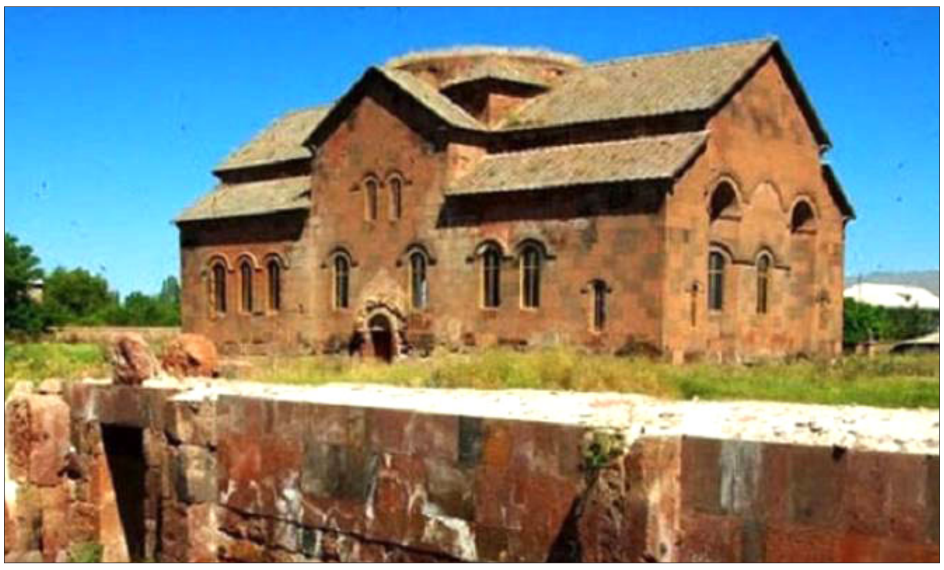

Տեղական նշանակութեան յուշարձանի կարգավիճակ ստացած են Երեւան քաղաքի Շէնգաւիթ վարչական շրջանի «Հայրենիք» կինոթատրոնի շէնքը, որ կառուցուած է 1951 թ. (ճարտ. Գր. Աղաբաբեան), Քանաքեռ-Զէյթուն վարչական շրջանին մէջ գտնուող ՀՀ ԳԱԱ Հրաչեայ Բունիաթեանի անուան Կենսաքիմիագիտութեան հիմնարկի շէնքի գլխաւոր ճակատը զարդարող «Ծիլ եւ արեւ» (1970 թ.) (հեղինակ՝ Կ. Եղիազարեան, համահեղինակներ՝ Մ. Քամալեան, Յ. Ազիզեան) խճանկարը:

Յուշարձանի կարգավիճակ ստացած եւ պետական պահպանութեան վերցուած միւս յուշարձաններն են Արագածոտնի մարզի Արուճ գիւղի Սբ. Գրիգոր եկեղեցական համալիրի տարածքին գտնուող եռանաւ սրահը (վաղ միջնադար, V-VI դդ.), Մելիքգիւղ գիւղի Դամբարանադաշտը (վաղ պրոնզեդար, Ք. ա. III հազ., ուշ պրոնզ-վաղ երկաթ), Արմավիրի մարզի Բագարան գիւղի Երուանդակերտ քաղաքատեղին ((դաստակերտ) Ք.Ա. 3-րդ դ.□ Ք.Ե.. 14-րդ դ.), ապարանքը (Ք.Ա. III դ.- Ք.Ե. IV դ.) եւ նոյն մարզի Խանճեան գիւղի դամբարանադաշտը (Ք. Ա. II-I հազ.), Գեղարքունիքի մարզի Արտանիշ գիւղի Արտանիշ- 9 բնակատեղին (վաղ պրոնզի դարի II փուլ, Ք.Ա. 28-26-րդ դդ.) եւ Արտանիշ- 9 դամբարանադաշտը (Ք.Ա. 24-23-րդ դդ.), Սիւնիքի մարզի Տոլորս գիւղի Սբ. Հռիփսիմէ միանաւ պազիլիկ եկեղեցին (1861 թ.), Վայոց ձորի մարզի Ջիվա գիւղի ժայռափոր (վիմափոր) Ջրաղացը (XIII-XIV դդ.):

Հանդիպման ընթացքին քննարկուած են նաեւ պատմութեան եւ մշակոյթի 32 անշարժ յուշարձաններու պահպանական գօտիներու նախագիծերը: Ըստ սահմանուած կարգի՝ անոնք պիտի ուղարկուին համայնքներու ղեկավարներու եւ տարածքային կառավարման պետական մարմիններու համաձայնեցման: Ներկայացուած եւ յանձնաժողովի հաւանութեան

արժանացած է Լոռիի մարզի Ակներ գիւղի քարայր-կացարաններով համալիրը (10-19-րդ դդ.) օգտագործման յանձնելու ծրագիրը:

www.massisweekly.com

Մաhւ Ազգային Գործիչ Եւ Բարերար Նազար Նազարեանի

Խոր ցաւով իմացանք որ 28 Օգոստոսին, 2023, 98 տարեկանին իր մահկանացուն կնքած է Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան սիւներէն, հայ ազգի բարերար եւ ճարտարարուեստի աշխարհի փայլուն առաջնորդ դէմքերէն՝ Տիար Նազար Նազարեան: Այս առթիւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Նախագահ՝ Պերճ Սեդրակեան հետեւեալ արտայայտութիւնը ունեցաւ.- «Մեր համայնքը՝ կորուստի խորագոյն զգացումով կը սգայ մեր սիրելի Նազար Նազարեանի մեկնումը: Ան միշտ պատրաստ էր հսկայածաւալ ներդրումներ կատարելու ի նպաստ յանդուգն նախաձեռնութիւններու, որոնք իր համոզումով, կրնային օգտակար հանդիսանալ լայն զանգուածներու: Ան ապրեցաւ նպատակասէւեռ եւ հոգեւոր արժէքներով առաջնորդուած կեանք մը: Ինծի համար մեծագոյն առանձնաշնորհում եւ պատիւ կը սեպեմ իր հետ ունեցած մտերմութիւնս, որպէս բարեկամ, վստահելի խորհրդական, հօրեղբայր եւ Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչական Ժողովի երկար տարիներու անդամակից»:

Նազար Նազարեան ծնած էր Հալէպ, որդին Լեւոն եւ Սաթենիկ Նազարեաններու: Աւարտած էր Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանը, ուսանելով դեղագործութիւն: 1950-ական թուականներուն հաստատուած է Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներ, ուր ամուսնացած է Արտեմիս Թոփճեանի հետ: Տասնամեակներ շարունակ մաս կազմած է Հ.Բ.Ը.Մ.ի առաջնորդներու եւ բարերարներու տիրական դէմքերու փաղանգին:

Հանգուցեալ Նազար Նազարեան ունեցած է տասնեակ տարիներու բեղումնաւոր գործունէութիւն: 1978-2007 ծառայած է որպէս Հ.Բ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական վարչական ժողովի անդամ, վարելով փոխ-նախագահի եւ գանձապահի պաշտօններ, ապա մաս կազմելով հոգաբարձական խորհուրդին, վերջապէս որպէս պատուակալ վարչական անդամ: Ան կը յատկանշուէր որպէս Հ.Բ.Ը.Մ.ի ժամանակակից պատմութեան ամենահանգամանաւոր անձնաւորութիւններէն մէկը: Նազար եւ Արտեմիս Նազարեանները, լիաբուռն օգնած են համայնքային կեդրոններու ստեղծումին: Օժանդակած են դպրոցներու, նաեւ հաստատած են կրթական դրամաշնորհներ աշխարհի ամէն կողմ, Հ.Բ.Ը.Մ.ի դրօշին տակ: Իրենց կողմէ իրականացած կառոյցներէն կարելի է թուել Լեւոն եւ Սաթենիկ Նազարեան նախակրթարանը, Լիբանան, Լեւոն Նազարեան սրահը Նիւ Ճըրզի, Քեմփ Նուպարի Նազարեան կեդրոնը, Գալիֆորնիոյ Մանուկեան Տէմիրճեան վարժարանի Նազարեան մարզասրահը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ այլ բարերարութիւններ: Հ.Բ.Ը.Մ.ի հովանիին տակ հիմնած է Հայաստանի առաջին ճառագայթային ախտաճանաչման Լեւոն եւ Գլոտիա Նազարեան կեդրոնը:

2015-ին Նազար եւ Արտեմիս Նազարեաններուն շնորհիւ իրականացաւ Հայաստանի Հ.Բ.Ը.Մ.ի կեդրոնը Երեւանի մէջ: Իրենց բարերարութեամբ իրականացաւ Ս. Էջմիածնի վեհարանի շինութիւնը: Անոնք նոյնպէս բարերարներն են Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարի Ս. Տրդատ մատուռի շինութեան:

Հ.Բ.Ը.Մ.ի աղբիւրները նորոգ հանգուցեալ բարերարը որակած են մարդ՝ որ սահմաններ չունէր իր ազգին ու եկեղեցիին ի նպաստ սպասաւորութեան մէջ:

Արցախի Փրկութեան Ծրագրի Փոխարէն

Շարունակուած էջ 2-էն

մի անգամ հանրութիւնը ծանօթացել է 44-օրեայ պատերազմի օրերին, վերաբերում է կոմիտէ ստեղծելուն, որը պէտք է ձեւաւորեն «ընդդիմադիր կարող ուժերը»: Նրանք, ըստ տապալուած ՀՓՇ վարչապետացուի, պէտք է պայմանագիր կնքեն, 7-10 հոգանոց կոմիտէ ստեղծեն, «որի կայացրած որոշումներին դրա մէջը մտած բոլոր կուսակցութիւնները պէտք է ենթարկուեն»: «Այդ կոմիտէն պէտք է աշխարհին ցոյց տայ իր կամքը, եւ առաջին յաղթանակը այդ կոմիտէին պէտք է լինի իշխանութիւնը փոխելը, դա մեծ յաղթանակ է լինելու: Ձեր կարծիքով Պաքւում եւ Անկարայում ինչ՞ց կ'ընկալեն իշխանութիւն հանելը՝ որպէս մեծ պարտութիւն: Այսինքն, մենք այդ քայլով մեծ պարտութեան ենք բերում Պաքուին եւ Անկարային, եւ դա ամբողջ աշխարհը նորից կ'ողջունի, կ'ասեն՝ հայերը նորից ոտքի կանգնեցին, նրանք էն ազգն են, որի հետ կարելի է նորից գործ բռնել, իսկ այս տարածաշրջանում շատ ուժեր կան շահագրուած, մենք ուժեղ լինենք, իրանք մեզ հետ կը լինեն»:

Վազգէն Մանուկեանի պէս «մտքի տիտանը», այո՛, ճիշտ է ասում, տարածաշրջանում շատ ուժեր կան, որոնք շահագրգռուած են, բայց՝ ՀՀ-ի պետականութեան կորստով, ՀՀ-ն լուծարելու ու կուլ տալու պլաններ ունեն, անթաքոյց յայտարարում են այդ մասին: Եւ եթէ ՀՀ-ում գործող ռեւանշիստներին յաջողուի այդ պլանի իրագործմանը աջակցել, ապա նրանց ծառայութիւնները յաւուր պատշաճի կը վարձատրուեն իրենց հետ «գործ բռնած» շահագրգիռ ուժերի կողմից՝ Մանուկեանն ու միւսները կը վերանշանակուեն կոմիտէի անդամի պաշտօնում, բայց ոչ թէ Հայաստանի Հանրապետութեան, այլ հայկական գուբեռնիայի վերածուած՝ լուծարուած Հայաստանի Հանրապետութեան:

«ՍԻՎԻՔ»

Ջոհեր Դժբախտաբար Կային

Շարունակուած էջ 2 -էն

կար, ըստ այդմ Հայաստանի համար գերխնդիր է պահելով «խաղաղութեան օրակարգը», պատրաստուել պատերազմի՝ հէնց այդ նոյն «օրակարգի» տրամաբանութեան շրջանակում, որովհետեւ Հայաստանի շուրջ թէկուզ յարաբերական խաղաղութեան ապահովման առաջնային նախադրեալը, ոչ միակ, ոչ բաւարար, բայց կարեւոր նախադրեալը դա համակարգային ուժի այնպիսի ապահովումն է, որը Ատրպէյճանին կը ստիպի շատ աւելի երկար մտածել որեւէ սադրանքի գնալուց առաջ, այդ կերպ էապէս սահմանափակելով Պաքուի ախորժակը: Հետեւաբար, հանրային ջանքը թերեւս պէտք է կենտրոնանայ հէնց այդ խնդիրների ուղղութեամբ, ըստ այդմ՝ հէնց այդ գետնի վրայ պէտք է լինեն կառավարութեանն ուղղուող հարցադրումները եւ պահանջները, ինչպէս նաեւ միւս քաղաքական ուժերի համար սահմանուող նշաձողերը:

«ԱՌԱՋԻՆ ԼՐԱՏՈՒԱԿԱՆ»

Ինչո՞ւ է Ձախողուել Ուկրաինական

Շարունակուած էջ 6-էն

մարտական մեքենայ օգտագործւում է մարտում, որտեղ երբեմն ամէն ինչ որոշւում է ոչ թէ րոպէներով, այլ վայրկեաններով, եւ, հետեւաբար, անձնակազմը պէտք է կարողանայ կառավարել այն ռեֆլեքսների մակարդակով, որը տեւական ժամանակ եւ հմտութիւններ է պահանջում:

Է. ուկրաինական անձնակազմերը պէտք է տիրապետեն »անծանօթ« մարտական մեքենաներին, եւ հետեւակայինները, հրետանաւորներն ու ինժեներները պէտք է սովորեն՝ ինչպէս աշխատել դրանց հետ:

Զ. արեւմտեան զրահամեքենաները ստեղծուել են աւելի շատ պաշտպանական պատերազմի համար, եւ, հետեւաբար, մեքենաներն աւելի պաշտպանուած են, աւելի ծանր, դրանց դիզայնն աւելի յարմար է դիրքային մարտերի համար:

Է. մէկ այլ խնդիր է համակարգերի բազմազանութիւնը, որ Արեւմուտքը մատակարարել եւ շարունակում է մատակարարել Ուկրաինային: Ըստ մամուլի՝ Ուկրաինայի Զու-ն զինուած է առնուազն 9 տեսակի զրահափոխադրիչներով, մէկ տասնեակից աւելի հետեւակի մարտական մեքենաներով եւ մօտ 10 տեսակի տանկով: Համակարգերի այս բազմազանութեան ամենամեծ խնդիրն այն է, որ իւրաքանչիւր տեսակի համար անհրաժեշտ է կազմակերպել պահեստամասերի, բաղադրիչների եւ զինամթերքի անդադար մատակարարում:

Ամփոփում

Չնայած վերը նշուած փաստերի յոռետեսական ու լաւատեսական ակնկալութիւններին, կարելի է առայժմ փաստել, որ հակայարձակումն ու կտրուկ բեկումը ձախողուել են: Միւս կողմից, Ուկրաինայի զինուած ուժերը դեռ պահպանում են կարողութիւնը, եթէ ոչ՝ վճռական յաջողութեան հասնելու, ապա՝ առաջնագիծը բաւականին առաջ տեղափոխելու: Չնայած ՌԴ Զու-ն մեծ ուժեր ունի հարաւում, սակայն ռեզերւների մեծ մասը կա՛մ արդէն գործարկուել են, կա՛մ տեղակայուել են պաշտպանական գօտում, իսկ Ուկրաինայի Զու-ն դեռ չի կիրառել իր պահուստների զգալի մասը: Ուստի, չնայած բոլոր թերութիւններին եւ կրած կորուստներին, Ուկրաինայի զինուած ուժերը դեռեւս տեսական հնարաւորութիւն ունեն վաղ թէ ուշ ճեղքելու ռուսական պաշտպանական գիծը:

ՑԱՒԱԿՑԱԿԱՆ

ԱՆԱՀԻՏ ՏԱՔԷՍԵԱՆ-ՊՈՂԵԱՆԻ մահուան տխուր առիթով (մահացած Մարսէյլ-Ֆրանսա) Ս.Դ.Հ.Կ.ի Սապահ Գիւլ մասնաճիւղի վարչութիւնն ու անդամները իրենց խորազգաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի դստեր եւ մեր շրջանի գործունեայ անդամուհիներէն՝ Տէր եւ Տիկ. Լիւսի եւ Ցարուժ Պոյամեաններուն ու համայն հարազատներուն եւ բարեկամներուն:

***

ԱՆԱՀԻՏ ՏԱՔԷՍԵԱՆ-ՊՈՂԵԱՆԻ մահուան առթիւ Փասատինայի Հ.Կ.Բ.Մ.-ի Վարչութիւնը իր վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի ընտանեկան համայն պարագաներուն, մասնաւորաբար Տէր եւ Տիկ. Ցարուժ եւ Լիւսի Պոյամեաններուն:

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ

(200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝

ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք

«Մասիս» Շաբաթաթերթին

Massis2@earthlink.net (626) 797-7680

Անգլիոյ Առաջնութիւն
«Մանչեսթըր Սիթին» Մեծ Հաշուով Յաղթեց «Ֆուլհեմին»

ԱՊԼ 4-րդ հանգրուանին «Մանչեսթըր Սիթին» ընդունած էր «Ֆուլհեմին» եւ 5-1 հաշուով յաղթանակ տարաւ:

31-րդ վայրկեանին տանտէրերու կազմէն հաշիւը բացաւ Ալվարեսը, իսկ երկու վայրկեան անց Ռիմը հաւասարեցուց այն: Առաջին կէսին աւելացուած 5-րդ վայրկեանին Ակեն առաջ մղեց «Սիթիին»: 58, 70 եւ 90+5-րդ վայրկեաններուն Հոլանդը հեթ-թրիք ձեւակերպեց՝ 5-1:

Այս խաղէն յետոյ «Սիթին» 12 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը, իսկ «Ֆուլհեմը» 4 կէտով՝ 13-րդ:

«Արսենալ» Պարտութեան Մատնեց «Մանչեսթըր Եունայթըտին»

Անգլիոյ առաջնութեան չորրորդ հանգրուանին Լոնտոնի «Արսենալը» ընդունեց «Մանչեսթըր Եունայթըտին» եւ յաղթեց 3:1 արդիւնքով:

27-րդ վայրկեանին խաղի հաշիւը բացաւ հիւրերու անգլիացի յարձակող Մարկուս Ռեշֆորտը: Սակայն, քիչ անց հաւասարութիւնը վերականգնեց նորուէկիացի կիսապաշտպան Մարտին Էտեկորը:

«Արսենալին» յաղթանակ ապահովեցին աւելացուած ժամանակի ընթացքին՝ անգլիացի կիսապաշտպան Տեկլան Ռայսի եւ պրազիլացի յարձակող Գաբրիէլ Հեզուսի կոլերը:

«Արսենալ» 10 կէտով հաւասարեցաւ «Թոթենհեմին», «լիվերփուլին» ու «Ուեսթ Հեմին» եւ չորրորդն է: «Մանչեսթըր Եունայթըտ» 11-րդ տեղն է եւ ունի 6 կէտ:

«Լիվերփուլ» Ուժեղ Էր «Ասթոն Վիլայէն»

Անգլիոյ առաջնութեան չորրորդ հանգրուանին «Լիվերփուլ» իր դաշտին վրայ «Աստոն Վիլային» եւ յաղթեց 3:0 արդիւնքով:

«Լիվերփուլի» կոլերը նշանակեցին հունգարացի կիսապաշտպան Տոմինիք Սոպոսլաին ու եգիպտացի յարձակող Մոհամետ Սալէհը: Սեփական բերդը գրաւեց հիւրերու լեհ պաշտպան Մեթի Քեշը:

«Լիվերփուլը» 10 կէտով հաւասարեցաւ «Արսենալին», «Թոթենհեմին» ու «Ուեսթ Հեմին» եւ երրորդն է:

Սպանիոյ Առաջնութիւն
Գունդէի եւ Լեւանտովսկի Կոլերը Յաղթանակ Ապահովեցին «Պարսելոնային»

Սպանիոյ առաջնութեան չորրորդ հանգրուանին ախոյեան «Պարսելոնան» հիւրընկալուեցաւ «Օսասունայի» կողմէ եւ հասաւ յաղթանակի 2:1 արդիւնքով:

«Պարսելոնայի» կազմէն աչքի ինկան ֆրանսացի պաշտպան Ժիւլ Գունդէն եւ լեհ յարձակող Ռոբերտ Լեւանտովսկին:

«Պարսելոնան» 10 կէտով հաւասարեցաւ «Ժիրոնային» եւ երրորդն է: Առաջատարը «Ռեալն» է, որ ունի 12 կէտ:

Մատրիտի «Ռեալը» Կամային Յաղթանակ Տարաւ

Սպանական Լա լիկայի 4-րդ հանգրուանին Մատրիտի «Ռեալը» սեփական յարկի կամային յաղթանակի հասաւ «Խետաֆէի» նկատմամբ:

11-րդ վայրկեանին Մայորալն առաջ մղեց հիւրերուն: Խումբերը ընդմիջման գնացին այս հաշուով: Երկրորդ կէսի սկզբնամասին տանտէրերը կարողացան վերականգնել հաշուի հաւասարակշռութիւնը: Կոլի հեղինակ դարձաւ Ջոսելուն: Աւելացուած ժամանակին մատրիտեան խումբը խփեց նաեւ յաղթական կոլը: Ընթացիկ առաջնութեան իր 5-րդ կոլը խփեց Ջուդ Բելինգեմը:

Այս յաղթանակէն յետոյ «Ռեալը» 12 կէտով կը գլխաւորէ մրցաշարային աղիւսակը:

«Ինթեր Մայամի» - «Լոս Անճելըս»՝ 3:1. Մեսիի 2 Կոլային Փոխանցումը

ՄԼՍ-ի կանոնաւոր առաջնութեան հերթական խաղին «Ինթեր Մայամին» հիւրընկալուեցաւ «Լոս Անճելըսի» կողմէ եւ յաղթեց 3:1 արդիւնքով:

«Ինթեր Մայամիի» արժենթինացի յարձակող Լիոնել Մեսին հիմնական կազմին մէջ էր եւ կատարեց երկու կոլային փոխանցում:

«Ինթեր Մայամիի» կոլերը նշանակեցին արժենթինցի յարձակող Ֆակունտօ Ֆարիասը, Սպանացի պաշտպան Ճորտի Ալպան եւ էկուատորցի յարձակող Լեոնարտօ Գամբանան:

«Ինթեր Մայամին» Արեւելեան Քոնֆերանսի մէջ 25 կէտով 14-րդ տեղը կը գրաւէ:

Էտկար Սեւիքեանը Չէ Ընդունած Ռուսաստանի Հաւաքականին Հրաւէրը

Ռուսական «Փարի Նիժնի Նովկորոտ»ի 22-ամեայ յարձակող Էտկար Սեւիքեանը չէ ընդունած Ռուսաստանի հաւաքականին հրաւէրը:

Այդ մասին ֆութպոլիստին յայտարարութիւնը տարածած է ակումբին մամուլի ծառայութիւնը:

«Շատ հաճելի է, որ Ռուսաստանի հաւաքականի մարզչական շտաբը ուշադրութիւն դարձուցած եւ գնահատած է իմ աշխատանքս եւ արդիւնքները: Ռուսաստանը ինծի շատ բան տուած է իմ արհեստավարժութեան եւ ասպարէզին համար: Սակայն ես չեմ կրնար ընդունիլ Ռուսաստանի հաւաքականին հրաւէրը, քանի որ արդէն որոշած եմ հանդէս գալ Հայաստանի հաւաքականին մէջ: Յոյս ունիմ, որ երկրպագուները ըմբռնումով կ'ընդունին ընտրութիւնս ու ինքնուրոյն որոշումս», նշած է Էտկար Սեւիքեանը:

Հայաստանի հաւաքականը Թուրքիոյ եւ Խրուաթիոյ հաւաքականներուն դէմ յառաջիկայ ընտրական հանդիպումներուն չէ հրաւիրած Սեւիքեանը, որ Մոսկուայի «Լոքոմոթիվ»ի սան է, 2017-ին տեղափոխուած էր սպանական «Լեւանթէ»: Այս ամրան ան ազատ գործակալի կարգավիճակով միացած է «Փարի Նիժնի Նովկորոտ»ին:

Ախոյեաններու Լիկայի Վիճակահանութիւնը Խմբային Հանգրուանին Միմեանց Դէմ Է Հանած Մխիթարեանի ու Զախարեանի Ակումբներուն

Մոնաքոյի մէջ կայացաւ Ախոյեաններու լիկայի խմբային մրցաշարի վիճակահանութիւնը:

Ինչպէս կը տեղեկացնէ ՈՒԵՖԱ-ի պաշտօնական կայքը, խմբային փուլը կը մեկնարկէ Սեպտեմբերի 19-ին ու կ'աւարտի Դեկտեմբերի 13-ին, իսկ եզրափակիչը կը կայանայ 2024թ. Յունիսի 1-ին Լոնտոնի «Ուեմբլի» մարզադաշտին մէջ:

Յատկանշական է, որ Իտալիայի գաւաթակիր «Ինտերն» ընդգրկուած է D խումբին մէջ, ուր ուժերը կը չափէ սպանական «Ռեալ Սոսյեդադի» հետ, իսկ այդ կը նշանակէ, որ Հենրիխ Մխիթարեանը ու Արսէն Զախարեանը առնուազն երկու անգամ կարող են մրցիլ հեղինակաւոր մրցաշարի շրջանակին մէջ: Աւելի շուտ «Ռեալ Սոսյեդադի» Նորեկ Զախարեանը յայտարարած էր, որ Ախոյեաններու լիկայի մէջ խաղալը իր երազանքի իրականացումն է եւ ընթացիկ խաղարկութեան կը ցանկանար մրցիլ «Ինտերի» դէմ, ուր կը խաղայ Հենրիխ Մխիթարեանը:

«Հրաշալի կը լինի խաղալ այն ֆուտպոլիստի դէմ, որ եղած է մանկութեանս կուռքը: Բոլոր ակումբներուն հետեւած եմ Հենրիխի ելոյթներուն: Մխիթարեանի արհեստավարժ գործը այդքան լաւ եղաւ, քանի որ ան ամբողջութեամբ բացայայտեց իր տաղանդը եւ ճիշտ տարիքին տեղափոխուեցաւ Եւրոպա: Չեմ կրնար ըսել, որ մենք յաճախ կը շփուինք, բայց կապ կը պահենք: Ան ինձ խորհուրդ տուած է, բայց չեմ կրնար ըսել՝ որն է այդ խորհուրդը»,- Նոբել Առուստամեանի հետ հարցազրոյցին մէջ նշած է 20-ամեայ ֆուտպոլիստը:

Լուկաս Սէլարայեանի Առաջին Կոլը Սէուտական Արաբիոյ Մէջ

Սէուտեան Արապիայի առաջնութեան 5-րդ հանգրուանին «Ալ Ֆաթեհը» տանը 5-1 հաշուով յաղթեց «Ալ Ահլիին»:

59-րդ վայրկեանին տանտէրերու կազմէն աչքի ինկաւ Հայաստանի ազգային հաւաքականի ֆուտպոլիստ Լուկաս Սելարայեանը՝ հաշիւը դարձնելով 2-1:

Սելարայեանն իր խումբի մեկնարկային կազմին մէջ էր եւ մասնակցեցաւ ամբողջ խաղին:

«Ալ Ֆաթեհը» 7-րդ տեղը կը գրաւէ:

«Ինթերի» Տպաւորիչ Յաղթանակը՝ 4:0 Արդիւնքով

Իտալիոյ առաջնութեան երրորդ հանգրուանին «Ինթերը» Միլանի մէջ մրցեցաւ «Ֆիորենթինայի» հետ: Իտալացի Սիմոնէ Ինձագիի գլխաւորած խումբը առաւելութեան հասաւ 4:0 արդիւնքով:

Հայաստանի հաւաքականի նախկին աւագ, կիսապաշտպան Հենրիխ Մխիթարեանը «Ինթերի» հիմնական կազմին մէջ էր եւ մասնակցեցաւ ամբողջ հանդիպումին:

«Ինթեր» 9 կէտով գլխաւորեց մրցաշարային աղիւսակը: Նոյնքան կէտ ունի երկրորդ տեղը գտնուող «Միլանը»:

ARMENIAN INDEPENDENCE DAY Festival

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԱՌԱՏՕՆ

SUNDAY, SEPTEMBER 17, 2023

STARTING AT 11:00AM

VERDUGO PARK / GLENDALE

1621 CANADA BLVD, GLENDALE, CA 91208

ORGANIZED BY

NOR SEROUNT CULTURAL ASSOCIATION

GENERAL SPONSOR

SAHARA MIDDLE EASTERN CUISINE
2226 E. Colorado Blvd.
Pasadena, CA 91107
626.795.6900
www.saharapasadena.com

GLENDALE GALLERIA

SPONSORS

State Senator Anthony J. Portantino

LILIT BAKERY CAFE

Kathryn BARGER
5th District Supervisor • County of Los Angeles

Vrej Pastry

UMPQUA BANK

MEDIA SPONSORS

SATYR GROUP

Մասիս

www.massispost.com

LIVE MUSIC

ARMENIAN FOOD

FREE ADMISSION

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ

KIDS GAMES

ART EXHIBITION

To reserve your vendor booth, please call Nor Serount Cultural Association

Ձեր կրպակները ապահովելու համար, հեռաձայնեցէք՝ Նոր Սերունդ Միութիւն

(818) 391-7938